

Werkwijzer

Voor

Junioren

**Nu met de
antwoorden!**

12

Voorwoord

Deze werkwijzer is een hulpmiddel om het gesprek rondom het Junioren Werkboekje zo prettig en doeltreffend mogelijk te laten verlopen. De opbouw is vanuit de leefwereld van de junioren gedacht en houdt rekening met variaties in leeftijd, interesse, beginsituatie en leerstijlen. U wordt dan ook van harte aangeraden de werkwijzer te gebruiken en indien mogelijk het voorgestelde verloop te volgen.

Uw voorbereiding is natuurlijk grondig. In de week voorafgaande aan het gesprek met de junioren heeft u de betreffende bijbelgedeelten grondig gelezen. U hebt zich ingeleefd in situaties en karakters. U hebt ook uitgebreid aandacht besteed aan de rubrieken “activiteit” en “verwerkingsactiviteit”.

De rubriek “activiteit” is bedoeld om de deelnemers te betrekken bij de stof van de les. Hier proberen we op een indirecte manier de vragen te beantwoorden: waarom zou ik mij voor deze materie interesseren, wat heb ik hieraan, wat gaan we doen?

De rubriek “verwerken” is bedoeld om de deelnemers de stof te laten toepassen, op een andere wijze te herhalen en een plaats te geven in eigen beleving.

Het zal duidelijk zijn dat we vooral in de activiteiten rekening dienen te houden met de verschillende wijzen waarop mensen leerstof tot zich nemen en eigen maken. Het aanbod zal dus zo breed mogelijk moeten zijn: visueel, auditief, praktisch, dynamisch, analytisch enz.

Een van de problemen waarmee we kampen in de sabbatschool is dat we hoofdzakelijk vanuit een boek werken. Het gaat om lezen. Leesstof. Het is niet iedereen gegeven om de literaire kwaliteiten van de Bijbel te kunnen zien en waarderen. Dat betekent dat gespreksleiders a.h.w. de vertaalslag moeten maken van auditief naar visueel, van horen naar doen, van literatuur naar schema enz.

Dat klinkt als een onmogelijke taak. Dat is ook zo als we daar steeds weer heel bewust bij stil zouden staan en per vers of perikoop al de leerstijlen en intelligentietypen aan ons voorbij laten trekken.

Wat we praktisch kunnen doen is het volgende. Per week proberen we via de rubrieken “activiteit” en “verwerkingsactiviteit” heel bewust verschillende leertypen te bereiken. De ene week werken we met het gehoor, de volgende met het oog. Soms zullen beide in één les kunnen. Met andere woorden: we vragen ons iedere week bewust af of we “iets” hebben voor oog, oor, hart, lichaam. Dat zal niet altijd lukken.

Wat kunnen we doen voor:

Kinderen die visueel ingesteld zijn:

Werken met foto's,

Platen laten zien

De suggestie van kleur opwekken (wat zien ze?)

Landschappen en mensen laten zien via plaatjes, dia's enz.

De tekst van de Bijbel laten zien op een bord, wellicht in schematische vorm.

Welk landschap past bij de stof? Waar speelt het zich af? Waarom?

Gebruik van een zwart-wit tekening en de vraag hoe die moet worden ingekleurd.

Waarom worden die kleuren genoemd?

Kinderen die Auditief ingesteld zijn

CD's laten horen

Een hoorspel maken van de tekst

Vragen hoe iets klinkt, welke stem hoort er bij deze profeet? Waarom?

Vragen naar welke muziek bij een tekst hoort.

Laten voorlezen

Zingen (de les a.h.w. illustreren door goed uitgekozen liederen)

Laten kiezen uit muziek (welke melodie past het beste bij de stof, persoon, tekst?)

Rollenspel of casus

Kinderen die Praktisch ingesteld zijn (doeners)

Stel: je hebt een ideaal voor de kerk/gemeente, welk stuk gereedschap past daar bij? Is jouw kerk een kettingzaag? Nee, wat dan wel. Vraag door.

Jezus staat voor een vraag. Wat zou jij doen?

De kerk dient liefde uit te stralen. Hoe zou je dat heel praktisch willen bereiken?

Er komen werkgroepen in de gemeente. Van welke werkgroep wordt je lid?

Wie van de personages in het verhaal staat het dichtst bij je?

Abstracte begrippen laten omzetten in "doe woorden"

Rollenspel of casus

Kinderen die Analytisch ingesteld zijn

Het stellen van waarom vragen

Schema's laten maken

Sleutelwoorden laten opsporen

Abstracte woorden geven aan handelingen

Gesprek samenvatten

Verbindingen leggen tussen voorbeelden/symbolen en werkelijkheid

Rollenspel of casus

Het verhaal is een zeer belangrijk onderdeel van het gesprek. Het is in "gesprek met het verhaal" dat de junioren de Bijbel leren kennen en de Bijbel op een verantwoorde manier leren lezen. Vooral dat laatste is een belangrijke doelstelling van de gespreksleid(st)er. Verantwoord lezen betekent allereerst dat het verhaal ook werkelijk gelezen wordt: door u en door de junioren. Dat zal niet altijd lukken. Soms zijn verhalen te lang. Dan is het zaak dat u de leestocht wel hebt gemaakt en de junioren kunt behoeden voor foute gevolgtrekkingen, te snelle oordelen enz. Verantwoord lezen betekent ook dat het verhaal gelezen wordt zoals het er staat. Niets mag worden verbloemd of weggepoetst. Mensen en God worden niet beter voorgesteld dan ze in het verhaal naar voren komen. Laat dus al het verzachtende van de kinderbijbels achter u en laat de junioren kennis maken met wat er echt staat.

Van u, als gespreksleid(st)er vraagt dit extra inspanning. Niemand staat geheel onbevangen tegenover de tekst van de Bijbel. We brengen ons verleden mee en denken vaak dat we de verhalen al volledig kennen. Laat u verrassen door de tekst, zodat u de junioren kunt verrassen! Dat zal in de praktijk betekenen dat u het verhaal een aantal keren moet *lezen alsof u het nog nooit heeft gezien!* Neemt u die moeite dan zult u ontdekken dat u vol geestdrift de verhalen levend kunt maken voor de jongen mensen die u zijn toevertrouwd.

1

Blijf aan Jezus denken

Doelstelling(en)

De junioren weten dat het Heilig Avondmaal is ingesteld door Jezus tijdens een Paasmaaltijd. Het is een maaltijd van herdenking en verwachting.

Materiaal

Als u kiest voor de tweede optie die wordt aangeboden in de rubriek *het verhaal*, heeft u de nodige voorbereidingen te treffen en wellicht inkopen te doen.

Vorbereiding

- Zorg ook in deze les, dat u samen met de kinderen de Bijbel opendoet en samen met hen een tekst uit de les leest en bespreekt. Laat hen merken dat u samen met hen rondom het Woord van God zit. Spoor hen ook aan hun Bijbel mee te nemen.
- In deze les gaan we niet in op de handelwijze van Judas. Dit wordt al teveel gedaan. Meestal wordt hij zeer negatief beoordeeld. Hoewel zijn handelwijze niet goed te spreken valt, lijkt het ons niet nuttig, gezien de vele andere waardevolle gegevens, die in het verhaal van het Avondmaal aanwezig zijn, op de persoon van Judas in te gaan. Stellen de kinderen er zelf vragen over, dan kunt u verstaan met een kort sober antwoord. Zo niet, dan komt hij vanzelf volgende week ter sprake.
- De les van volgende week. De suggestie wordt gedaan een rollenspel te houden. In het geval u daarvoor kiest, doet u er goed aan de rollen aan de kinderen *nu* toe te delen, zodat zij zich gedurende de week op hun rol kunnen voorbereiden. Zorg zelf -indien mogelijk- voor gepaste kleding, Romeinse helm, joodse kroon, wit kleed voor de hogepriester enz...

Opening

- welkom.
- liedje
- gebed
- zending

Om te beginnen

Vraag de junioren om in mime uit te beelden wat ze voelen als ze afscheid (zouden) moeten nemen van iemand die veel voor hen betekent.

Deze oefening is bedoeld om de emoties van Jezus en de discipelen begrijpelijk te maken. Tegelijkertijd spreekt u hiermee die junioren aan die “leren door te doen en te bewegen”.

Het verhaal

Optie 1: u vertelt het verhaal aan de hand van vilt.

- Vertel zo boeiend mogelijk aan de hand van de "Bijbel in vilt" p. 119. Probeer zo goed mogelijk de plechtige feeststemming weer te geven waarin de leerlingen en andere inwoners en pelgrims te Jeruzalem verkeerden.
- Vertel iets over de talloze mensen die die avond het feest voorbereidden en vierden in de stad en daar ook de nacht doorbrachten. Maak uw vertelling aanschouwelijk door het meebrengen en tonen van de verschillende symbolen die bij de maaltijd hoorden ; wijn(druivensap), matses, bittere kruiden, een hard gekookt ei, een botje met vlees.
- Vul het viltmateriaal aan met foto's, of illustraties. Op het internet zijn vele sites die beschrijven hoe een sedermaaltijd (paasmaaltijd) gevierd wordt.

Optie 2: u laat de kinderen de maaltijd ondergaan

- U kunt de stof ook behandelen door met de junioren al spelende de paasmaaltijd vieren. Het kost u wel wat werk, maar de kans is groot dat zij het hun leven lang niet meer vergeten. Zorg voor een tafel met een feestelijk (wit) tafelkleed met alle benodigdheden en houd met de kinderen een (paas)maaltijd, terwijl u de verschillende betekenissen aan hen uitlegt en daarna het verhaal van Jezus met de leerlingen vertelt. Ook kunt u met hen de voetwassing uitbeelden ! Als u dit op deze wijze aanschouwelijk maakt, dan vergeten zij dit nooit meer, maar wat belangrijker is, dat zij de betekenis ervan zeer goed zullen begrijpen. Vergeet vooral niet dat in joodse gezinnen de paasmaaltijd en gezinsaangelegenheid was en is, waarbij alle kinderen deelnamen en deelnemen.
- Het Heilig Avondmaal heeft in onze kerken in vergelijking met het paschamaal een te streng en te volwassen karakter gekregen. Als u hen leert op deze manier wat de bedoeling is, zullen zij als tieners zijn geworden, het naar alle waarschijnlijkheid niet belachelijk vinden, maar eerder geneigd zijn respect op te brengen en misschien zelfs graag aan mee willen doen.
- Als u de maaltijd met de kinderen wilt houden, dan is het beste u te voorzien van assistentie, zodat u niet alles alleen dient te verzorgen. Kaarslicht draagt ook aan een plechtige feeststemming bij.

Er zijn een aantal punten die nadruk vergen:

- Controleer even of de kinderen het inleidend verhaaltje hebben gelezen. Zo niet, zorg er dan voor dat ze het verband zien tussen het verhaaltje en de maaltijd die Jezus met zijn discipelen viert.
- Licht toe wat het betekent aan te liggen aan tafel. Leg ook uit wat de diepere betekenis is van de voetwassing. Misschien is het zo uit te leggen: als je iemand de voeten wast, speel je de rol van Jezus. Dat betekent dat je niet alleen water

over iemands voeten gooit en ze afdroogt, maar het zou mooi zijn als je ook op andere manieren zou leven zoals Jezus heeft geleefd. Bij zijn laatste maaltijd was Jezus bereid zijn discipelen te dienen. Hij was niet te trots. Hij wilde graag laten zien dat zij ook zo voor elkaar moesten zorgen.

- Probeer een voorbeeld te geven van een afscheidsmaaltijd. Stel: een gezin emigreert naar Australië en komt waarschijnlijk nooit meer terug naar Europa. Wat zal er dan tijdens zo'n maaltijd aan de orde komen, hoe zal de stemming zijn, wat zal er gegeten worden, wat voor afspraken zullen er gemaakt worden enz.? Probeer op die manier de sfeer van de avond dichterbij te brengen.
- Besteed enige aandacht aan de plechtige woorden van Jezus en leg vooral de verbinding met het paaslam en de uittocht uit Egypte. Indien de stemming daarvoor gunstig is, kunt u een oproep doen aan de kinderen of zij ook graag met Jezus aan tafel willen zitten. Dat is ook wat uiteindelijk zal gebeuren (Lucas 13:29).
- Leg de nadruk leggen op het gedenken. Het Heilig Avondmaal was een afscheid- en een herinneringsmaal. De tekst uit Lucas 13:29 sluit hier goed bij aan. Lees deze samen met de kinderen. Ga echter niet in negatieve zin in op vers 28! houd het positief!

Om af te sluiten

N.v.t.

Tenslotte

- liedje.
- gebed
- afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

De viering van het Laatste Avondmaal neemt in de christelijke kerken een belangrijke plaats in. Toch is deze viering niet uitgevonden door Jezus zelf. Integendeel! Alle gegevens in de evangeliën wijzen erop dat de maaltijd, die Hij met zijn leerlingen hield een seder- of paschamaaltijd is geweest. De evangelisten beschrijven die maaltijd niet in al zijn details, omdat kennis ervan door hen verondersteld werd.

Ieder jaar zaten zij als joden aan de paschamaaltijd en zij gingen er van uit dat hun lezers zelf ook joden waren of in ieder geval mensen, die met dit gebruik op de hoogte waren. Er zijn sommige bijbelgeleerden, die van mening zijn, dat de maaltijd, die Jezus met zijn leerlingen hield, geen paschamaaltijd was. Wij geven hier een kort overzicht van de argumenten.

- De maaltijd vond plaats in Jeruzalem. Het paasmaal moest volgens de regels in de hoofdstad gegeten worden. Dit gaf de nodige organisatorische problemen met ongeveer 100.000 feestvierenden (pelgrims en inwoners samen).
- Jezus en zijn leerlingen wordt een zaal voor het nuttigen van de maaltijd ter beschikking gesteld. Dit komt overeen met de toen heersende gewoonte van gastvrijheid. Er mocht geen geld voor gevraagd worden, maar de meeste pelgrims lieten na afloop dure cadeaus voor de eigenaar achter.

- De maaltijd werd 's nachts gehouden. Dat wil zeggen bij het vallen van de avond. Dat een maaltijd tot in de nacht duurde, kwam slechts voor bij feestmaaltijden (besnijdenis, huwelijk en paasmaaltijd). Bij het Pascha is het ook niet verwonderlijk omdat het van het begin af een nachtmaaltijd is geweest. (Ex. 12:8).
- Jezus is tijdens deze maaltijd door zijn 12 apostelen omgeven. Dit komt overeen met het vereiste minimum van 10 deelnemers aan de paasmaaltijd. Overigens was het zo dat een eenjarig lam ongeveer 10 mannen kon voeden.
- Jezus en zijn leerlingen liggen aan bij de maaltijd. Bij de paasmaaltijd betekende "aanliggen" een symbool van vrijheid. Het was een rituele plicht en dit gold ook voor de armsten in Israël.
- De voetwassing die aan het begin van de maaltijd wordt gehouden, duidt op de vereiste Levitische reinheid waarin de deelnemers moesten verkeren.
- Jezus breekt het brood tijdens het verloop van de maaltijd en niet aan het begin ervan. Dit klopt omdat de paasmaaltijd de enige maaltijd is, waarbij het schotelgerecht (het dopen in de schotel wat Jezus en Judas ook doen) voorafging aan het brood breken.
- Er werd wijn gedronken tijdens de maaltijd. Dat is vanzelfsprekend omdat men bij het paschamaal de plicht had wijn te drinken. Verder dronk het gewone volk slechts bij feestmaaltijden en heiligingsrituelen wijn, maar niet bij gewone maaltijden.
- Er wordt rode wijn gedronken bij de maaltijd. Een aantal rabbijnen uit later tijd maakten daarvan een voorschrift.
- Sommige leerlingen denken dat Jezus aan Judas de opdracht geeft benodigdheden voor het feest te kopen. Dit is correct, omdat men op de vrijdag van Pasen geen inkopen meer kon doen, maar nog wel op donderdagavond.
- Andere leerlingen denken dat Jezus de opdracht geeft om de armen wat te geven. Dit is ook in overeenstemming met de gebruiken van na de paasmaaltijd.
- De maaltijd eindigt met een lofzang. Dit is niet het dankgebed na een gewone maaltijd, maar de lofzang (het Hallel), die bestond uit Psalmen 114-118.
- Na de maaltijd keert Jezus niet naar Betanië terug, hoewel Hij daar de voorafgaande nachten heeft doorgebracht. Hij gaat de Olijfberg op. Dit komt overeen met het voorschrift dat men in de paasnacht Jeruzalem niet mocht verlaten, maar er moest overnachten (Deuteronomium. 16:7). De Olijfberg hoorde nog bij het gebied wat Groot-Jeruzalem werd genoemd, maar Betanië niet.
- Jezus kondigt bij de maaltijd zijn komend lijden aan. Hij gebruikt daarbij een vorm die nauw aansluit bij het gebruikelijke ritueel van de paasmaaltijd. Het paschalam, de bittere kruiden en de ongezuurde broden spelen daar een bijzonder rol. Van het eerste en het laatste is in de evangeliën sprake. Verder maakten ook de bekere wijn deel uit van de symboliek. De vier bekere die gedronken werden betekenden de viervoudige verdrukking waarvan het volk werd verlost. Men moest zich zo in het feest verplaatsen, alsof men zelf uit Egypte geleid was. De meeste woorden van Jezus sluiten dan ook uitstekend aan bij het ritueel van het paschamaal.

Deze argumenten zijn ontleend aan Joachim Jeremias, professor Nieuwe Testament en groot kenner van de joodse achtergrond van de Bijbel.

Verdere toelichting.

- Jezus laat twee leerlingen de maaltijd voorbereiden. Er wordt een bovenzaal gebruikt die voor de gelegenheid gereed gemaakt was (volgens het gebruik diende alle gezuurde broodresten uit het huis verwijderd te zijn). Jezus geeft hen aan naar

wie zij moeten gaan (Matteüs 26:18). De twee andere evangelisten Markus en Lucas stellen dit iets anders voor en geven het geheel daarmee een profetische kleur (1 Samuël 16).

- Het verslag van de evangelisten over het verloop van de maaltijd is niet helemaal volledig en verschilt op een aantal punten. Het verraad van Judas is wel bij alle aanwezig. Dit moet ook als een schok ervaren zijn bij de vrienden van Jezus. Het heeft dan ook een plaats gekregen in hun berichtgeving. Judas wordt meestal in zeer negatief daglicht gesteld. De zaak is ook zeer slecht voor de Meester afgelopen, maar toch valt er wat te zeggen voor de mening van sommigen, die Judas goede bedoelingen toeschrijven. Hij zou Jezus in een situatie hebben willen plaatsen waarin Hij genoodzaakt zou zijn geweest zijn macht, heerlijkheid en koninkrijkheid te tonen. Judas wilde dus goed bedoelend Jezus forceren. Mogelijk, maar niet bewijsbaar!
- De voetwassing wordt slechts bij Johannes aangetroffen. De betekenis ervan kan als volgt worden samengevat.
  - Het was een gebruik in Israël dat niet-joodse slaven de voeten van hun meesters wassen. Joodse slaven werden daarvan gevrijwaard.
  - Ook van vrouwen werd verwacht dat zij hun echtgenoot de voeten wassen. Net als kinderen dit bij hun vader moesten doen. Tussen de rabbi en zijn leerlingen bestond een vorm van vader-kind relatie. Jezus draait dus de rollen om en bewijst hiermee zijn nederigheid en zijn dienende taak t.a.v. zijn medemens.
  - Het was een Levitisch voorschrift de voeten te wassen voor het gebruiken van de paasmaaltijd. Het reinigingsaspect was dus overduidelijk aanwezig.
  - Uit het gesprek van Jezus met Petrus blijkt dit duidelijk. Men diende zich thuis te baden, daarna bij aankomst was het voldoende de voeten te (laten) wassen. De reactie van Jezus geeft aan, dat Hij wellicht gedacht heeft aan de doop toen Hij zei: "Wie gebaad heeft hoeft slechts de voeten te wassen, want hij is geheel rein; jullie zijn rein, doch niet allen." De symboliek is dus als volgt: de doop voorziet in een algehele reiniging en maakt de relatie tussen mens en God weer goed. De voetwassing reinigt de gelovige van de zonden die begaan worden na die aangegane relatie. Steeds weer zal de gelovige zijn zonden aan God dienen te belijden en de voetwassing is daarbij een symbolische daad, die dat "in het reine brengen met God" leert.
  - Een derde aspect hoort aangegeven te worden. Wie deelneemt aan de voetwassing heeft daarmee ook deel aan de gemeenschap met Jezus de Messias. Dit valt af te leiden uit de woorden van Jezus aan het adres van Petrus: "Indien Ik u niet was, hebt gij geen deel aan Mij."

Tenslotte nog een aantal gegevens over de gang van zaken tijdens de paasmaaltijd: overgenomen uit "Bij de Bron" van T. ten Have deel II, p.440-441.

De gastheer neemt de eerste beker wijn, spreekt de dankzegging erover uit: "Gezegend zijt Gij, Jehova, onze God, Die de vrucht van de wijnstok geschapen hebt....Gij gaaft ons feestdagen en zo ook deze feestdag der ongezuurde broden de tijd van onze verlossing, als een herinnering aan de uittocht uit Egypte.

Geprezen zijt Gij, o God!.....

De gastheer staat op en wast zijn handen. Hij doopt de bittere kruiden in de saus, zegent ze, neemt ervan en geeft ze aan de anderen door. Hij breekt het ongezuurde brood en zegt: "Dit is het brood der ellende, dat onze vaders aten in Egypteland. Wie hongerig is, kome en ete: wie het nodig heeft, houde het Pascha."

Nu reikt hij de tweede beker rond, waarbij door de jongste zoon aan zijn vader wordt gevraagd, waarom dit allemaal zo gebeurt: "Waarom is deze nacht zo anders dan andere nachten? Waarom eten we nu alleen maar gebraden vlees, alleen maar ongezuurde koeken en alleen maar bittere kruiden?"

Dan onderricht zijn vader hen: hij spreekt eerst van Israëls ellende en daarna van Israëls glorie, terwijl hij met eigen woorden weergeeft, wat er in Deuteronomium. 26:5-11 staat. Hij vertelt van het Pascha (de sparende voorbijgang van de engel des verderfs, Exodus 12:27), van het ongezuurde brood (de uittocht geschiedde zo haastig, dat geen bereiding van wel doorzuurd brood mogelijk was, Exodus 12:39), en van de bittere kruiden (omdat de Egyptenaren het lot der vaderen hard en bitter hadden gemaakt, Exodus 1:14).

Nu wordt het eerste gedeelte van het Hallel (Psalm. 113-118) gezongen, vermoedelijk Psal. 113 en 114. Hierop begint het eigenlijke Paasmaal: men wast zijn handen, waarover elk wederom zijn lofspreuk uitspreekt; de huisvader neemt ongezuurd brood in zijn hand en spreekt hierover de zegenwens uit, welke door ieder met amen wordt bevestigd. Hierop breekt hij het en reikt het stuk voor stuk aan de anderen toe. Dan eet hij zelf en vervolgens eet ieder zijn stuk brood. Nu kan elk vrij verder eten.

Hierop wordt de derde beker rondgereikt, waarna de gastheer de lofspraak over de maaltijd spreekt (d.w.z. hij sluit de maaltijd met dankgebed). Nu volgt de vierde beker en daarop de rest van het Hallel (dus w.s. Psal. 115-118), en spreekt hij over de vierde beker de "lofspreuk over het gezang".

Antwoorden les 1:

p.4: Petrus en Johannes

- In een gastenvertrek, in de bovenzaal.

1. Bittere kruiden
2. Brood zonder gist (matses)
3. Botje met vlees
4. Hard gekookt ei
5. Mierikswortel
6. Rozijnen, amandelen, appels en kaneel, suiker, scheutje wijn.

p.5: 'Heer, dan niet alleen mijn voeten! Dan ook mijn handen en mijn hoofd!'

Jezus: 'Wie een bad heeft genomen, is helemaal schoon, hij hoeft alleen zijn voeten te wassen. Ook jullie zijn schoon, maar niet allemaal.'

Ik heb het vurig begeerd.

Eten – koninkrijk

p.6: Dit is nadat Jezus is teruggekomen (wederkomst).

1. Dankgebed – lichaam
2. Beker - verbond

2

Is hij schuldig of niet?

Doelstelling(en)

- De junioren begrijpen dat de wijze waarop Jezus door een aantal mensen ter dood wordt veroordeeld niet rechtvaardig is.
- De junioren weten dat zijn veroordeling geen grote samenzwering van alle joden was, maar van een kleine groep die zich bedreigd voelt in zijn macht, geld en invloed.
- De junioren weten welke rol de Romeinen speelden.
- De junioren volgen Jezus op zijn weg door de stad.

Materiaal

- Een plattegrond van de stad Jeruzalem.
- Indien u een rollenspel wilt houden, zorg dan voor de nodige voorwerpen en kleren voor de verkleeding.

Vorbereiding

- Maak een keuze uit twee mogelijkheden om dit verhaal te benaderen.
  - U kunt het verhaal vertellen aan de hand van viltmateriaal (Bijbel in vilt "p.104). Gebruik daarbij ook een grote stadskaart van Jeruzalem, waarop de kinderen de verschillende plaatsen kunnen zien waar het verhaal zich afspeelt. Dit versterkt het geschiedkundige karakter van het gebeuren en er is veel aan gelegen dat de kinderen ervan overtuigd raken dat het proces van Jezus werkelijk heeft plaatsgevonden.
  - U kunt er een rollenspel van maken. Deze keuze vergt uiteraard een goede voorbereiding. Kiest u daarvoor, dan doet u er goed aan de rollen een week eerder aan de kinderen uit te delen, zodat zij zich tijdens het maken van de les kunnen voorbereiden.
- Houdt u in beide gevallen strikt aan de Bijbeltekst. Veel van wat we denken te weten over de lijdensweek komt niet uit de Bijbel maar uit traditie en verhalen waarin de verbeelding van de schrijver ver buiten de oevers van het Bijbelverhaal is getreden. Het is van belang dat de junioren geen verkeerde beelden en opvattingen meekrijgen.
- Voorkom moraliseren. Spreek dus niet over de slechte en boze mannen en de lieve goede Jezus. Gebruik liefst geen bijvoeglijke naamwoorden die een waardeoordeel aangeven. Het vertellen of bespreken van de gebeurtenissen op zich heeft kracht genoeg om het gewenste effect bij de kinderen te krijgen.

Opening

- welkom.
- liedje
- gebed
- zending

Om te beginnen

- Vraag de junioren wat zij zien op **bijlage 2A** (zie hieronder).
- Wat is de rol van een advocaat?
- Wat is de rol van de aanklager?
- Vraag de junioren of ze willen vertellen over welke eigenschappen een rechter moet beschikken?

Bij het verhaal

- Na-afloop van de maaltijd zingen de leerlingen en Jezus het Hallel (dat zijn de psalmen 114-118), dat bij de afsluiting van het paschamaal hoort. Daarna nemen zij op de Olijfberg de tijd voor gebed (verre van ongebruikelijk in de nacht voorafgaande aan het grote feest!).
- U doet er goed aan de mogelijke drijfveren van Judas niet te uitvoerig te bespreken. Wij tasten daarover teveel in het duister.
- Leg nadruk op het feit dat de Hogepriester slechts zijn eigen kring heeft opgeroepen voor dit nachtelijke proces en dat het waarschijnlijk om een 23 tal mannen ging.
- Het proces draait om het begrip Messias. De Messias werd door de joodse gemeenschap van die tijd voornamelijk als een politieke figuur gezien. Men geloofde de komst van de Messias betekende dat men onder het juk van Rome uit zou komen. Ook zou op dat moment de tempel weer in volle pracht en eer hersteld worden. In de ogen van de hogepriester, de leiders van de tempel en in de ogen van Herodes, is Jezus een gevaarlijke figuur. Zij vermoeden dat Hij door zijn invloed op het volk, de macht kon grijpen.
- De hogepriester heeft met zijn bestuursleden geen bevoegdheid om iemand ter dood te brengen. De Romeinse landvoogd wel. Omdat de betrekkingen tussen beiden goed waren (de laatste stelde de eerste in zijn functie aan) had Kajafas grote kans op de uitvoering van zijn plannen.
- Onderstreep dat Herodes al eerder pogingen had gedaan om Jezus om te brengen. Lees hiervoor met de kinderen Lucas 13:31-33. Jezus werd toen door de Farizeeën van de plannen op de hoogte gebracht, zodat hij de wijk kon nemen. Herodes ervoer Jezus als een werkelijke bedreiging voor zijn bewind!
- De tekst van de week geeft duidelijk aan dat Jezus weet dat de opperpriesters bevreesd zijn voor het volk. Zij handelen op een moment waarop het volk het niet verwacht. Iedereen is bezig met het Paasfeest en men merkt nauwelijks op dat Jezus gearresteerd en veroordeeld wordt.
- Laat duidelijk uitkomen dat het niet de Romeinse soldaten waren die Jezus arresteerden. Zij hebben er niets mee te maken. (zie toelichting).
- Kom nog even terug op de tekst van de week bij wijze van samenvatting. Jezus was niet schuldig. Hij is het slachtoffer geworden van nijd, jaloezie en de angst voor verlies van macht, invloed en geld van een kleine groep mensen.

Tenslotte

- liedje.
- gebed
- afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Het proces van Jezus is geen gemakkelijke materie. Allereerst bevatten de vier evangeliën een veelheid aan informatie. Ten tweede zijn ze niet volledig. Ten derde is de bewoording niet altijd even nauwkeurig. Tenslotte verschillen ze onderling in wat ze vertellen.

Het is daarom nodig in geschiedenisboeken en rabbijnse geschriften uit die tijd te rade te gaan.

Deze toelichting is uitgebreid en soms technisch van aard. Daarmee hopen we te bereiken dat een reeks van misverstanden, vooroordelen of diep verankerde tradities doorbroken kan worden. We hebben de plicht om onze kinderen zo zorgvuldig en eerlijk mogelijk te informeren over wat er met Jezus is gebeurd. Daarbij hebben we ook de plicht hen te behoeden voor antisemitisme en kerkelijke vooroordelen uit een voorbije tijd.

- Het Sanhedrin is in de tijd van Jezus het hoogste joodse gezagsorgaan van Juda!
  - er wordt vrijwel algemeen aangenomen dat het Sanhedrin bestond uit 3 groepen:
    - a. de opperpriesters (allen Sadduceeën)
    - de oudsten (de patriciërs van de stad Jeruzalem, meestal Sadduceeën)
    - de schriftgeleerden (meestal Farizeeën, waaronder een zeer grote groep van priesters)
- Het voorzitterschap lag bij de Hogepriester, wanneer het ging om politieke en tempel aangelegenheden.
- Bij rechtszaken lag het gezag bij de Av beth Din (de Vader van het huis van het recht). Deze Av was een schriftgeleerde.
- Het Sanhedrin was onderdeel van het (beperkte) politieke zelfbestuur van het joodse volk. Het was een politieke, godsdienstige, culturele en juridische instelling.
- Het Sanhedrin was niet gemachtigd de doodstraf op te leggen. Dat was voorbehouden aan de (romeinse) procurator van Judea.
- Omdat het Sanhedrin in totaal 70 of 71 leden telde, had men speciale normen vastgesteld i.v.m. de geldigheid van het stemmen. Wanneer het een halszaak betrof moesten er minimaal 23 leden aanwezig zijn.
- Uit de rabbijnse (farizeese) geschriften valt het volgende op te maken.
  - a. Farizeeën zijn zeer mild in straffen, de Sadduceeën daarentegen streng.
  - een halszaak mag nooit op dezelfde dag afgehandeld worden.
  - er moet een minimum aantal leden aanwezig zijn (23 van de 71). Voor vrijspraak is de meerderheid van 1 stem voldoende, voor veroordeling een meerderheid van twee stemmen.
  - uit de geschiedenis blijkt dat het sanhedrin van ver voor onze jaartelling tot lang erna zelden een doodvonnis heeft uitgesproken. Een Sanhedrin dat dit

wel deed, al was het maar éénmaal in de 70 jaar, werd door de rabbijnen een moorddadig Sanhedrin genoemd.

- Al deze gegevens komen uit de rabbijns farizeze hoek (!) en vonden niet altijd de instemming van de Sadduceeën.
- Uit de evangeliën valt het volgende op te maken.
  - De beschuldigingen aan het adres van Jezus door het Sanhedrin hebben hoofdzakelijk te maken met het "Messias-Koning" zijn (dus een politieke aangelegenheid).
  - De opdrachtgevers voor de arrestatie zijn de opperpriesters (Sadduceeën). Welke rol de oudsten en schriftgeleerden in deze gespeeld hebben is niet duidelijk.
  - Degenen die Jezus bij Pilatus beschuldigden zijn de opperpriesters (eventueel bijgestaan door de oudsten (ook Sadduceeën).
  - Op Matteüs na zijn de evangelisten het er over eens dat Pilatus pogingen doet om Jezus vrij te laten.
  - De bespottingen aan het adres van Jezus worden geuit door de Romeinse soldaten, de soldaten van Herodes, de opperpriesters en waarschijnlijk ook door sommige voorbijgangers.
  - Judas brengt het geld terug aan de opperpriesters.
  - De wachters bij het paleis van Pilatus richtten zich tot de opperpriesters en de oudsten.
  - De rechtszaak moet door Sadduceeën gevoerd zijn omdat Farizeeën niet 's nachts mochten procederen in geval van halszaken.
  - voor halszaken moest men gebruik maken van de "zaal van de gehouwen steen" in de tempel, toch speelt alles zich af in het huis van de hogepriester.
  - De vergrijpen waarvan Jezus wordt beschuldigd ligt binnen de bevoegdheid van de hogepriester, een van de Sadduceeën.
  - Farizeeën zouden nooit de hulp van de Romeinen inroepen en nog minder een Joods onderdaan aan de Romeinen uitleveren.
  - De mannen die Jezus arresteren zijn geen Romeinse soldaten. De hogepriester kon niet over hen beschikken. Het zijn leden van de tempelpolitie o.l.v. de tempeloverste (familie van de hogepriester)

Conclusie:

- Alle gegevens pleiten ervoor dat het proces van Jezus niet heeft plaatsgevonden voor een rechtsgeldige zitting van het Sanhedrin.
  - Het tijdstip ('s nachts), de plaats (huis van de hogepriester), de personages (de opperpriesters hebben het leeuwedeel) gaan alle in die richting.
  - Jezus is verder niet op één van de twee begraafplaatsen begraven, die gebruikt waren na een veroordeling door het Sanhedrin.
  - Dat twee Jeruzalemse Raadsleden (Jozef van Arimathea, lid van de gemeenteraad van de stad), en Nikodemus (één van de stadsbestuurders en tevens één van de drie rijkste patriciërs van de stad), de laatste eer aan Jezus hebben bewezen, bewijst hoe onjuist het is te menen dat de hoogste functionarissen van het joodse volk Jezus aan de Romeinen hebben uitgeleverd.
  - De Romeinen waren de beschermheren van de heilige plaatsen in het Imperium, dus ook van de Tempel in Jeruzalem (daarom de aanklacht

betreffende de Tempel in het proces). Zij waren ook geducht voor alle Messiaanse bewegingen en opstanden (daarom "Messias-Koning" in de aanklacht.

- De bespottingen na de zitting kwam van de kant van de Sadduceeën: "Profeteer wie u geslagen heeft" (Lucas 22:63-65). Zij geloofden niet in profetische geesten.
- De executie van Barabbas en de twee anderen op het joodse Paasfeest zou de straffe hand van Rome laten zien, dit kon tot onlusten leiden. De gehate opperpriesters hadden dus ook van deze kant te vrezen dat het tijdens de feestdagen tot een oproer zou komen (Matteüs 26:5). Dit kon voorkomen worden wanneer Barabbas in leven bleef.
- Is er wel een rechtsgeldige zitting van de Hoge Raad geweest?
  - Johannes zwijgt erover
  - Lucas vermeldt de uitspraak van de Hoge priesters met geen woord. Het is dus duidelijk dat het om de tempelcommissie ging: de oudsten waren de oudsten in de tempel; de schriftgeleerden waren de tempelsecretarissen.
- De apostelen Petrus en Johannes, door de sadduceese hogepriester vervolgd, werden door Rabbi Gamaliël verdedigd en daardoor vrijgelaten (Handelingen 5:17-42).
- Gamaliël was een farizeeër - verondersteld wordt de leider van de fractie.
- Paulus redt zich het leven door zich in het Sanhedrin te beroepen op de Farizeeën.
- De Farizeeën bewerkstelligden de afzetting van de hogepriester Ananias, die in 62 na Chr. Jakobus (de broeder des Heren) en andere christenen door het sanhedrin liet veroordelen en stenigen. De hogepriester had waarschijnlijk het minimum aan Raadsleden opgeroepen. Deze rekruteerde hij uit de Sadduceeën.

Belangrijke gevolgtrekking:

- Niet het volk en niet alle leiders van het toenmalige Joodse volk waren verantwoordelijk voor de dood van Jezus. Het gaat om een kleine groep van hoogwaardigheidsbekleders (Sadduceeën) rond de persoon van de hogepriester met hun handlangers, die de schijn gaven van een formeel proces. Zij waren bevreesd voor hun macht, geld en invloed!

Bijlage 2A (foto kunt u hier uitvergrooten en printen)

Antwoorden les 2:

p.9: I: Het volk Israël in Egypte verbleef.
II: Ter herinnering aan hun meester zelf.
III: Moeten zij elkaar de voeten wassen.
IV: Moeten dienen en bij Jezus horen.
V: zich van hun zonden moeten reinigen.
VI: lichaam en het bloed van Jezus.

p.10: A-4, B-3, C-2, D-1

kring: farizeeën, samaritanen, Romeinse soldaten, zijn leerlingen, het gewone volk, schriftgeleerden.

Rechthoek: hoofdlieden van de tempel, oversten van de synagogen, opperpriesters, oudsten.

p.11: Ze hielden hem gevangen, lachten hem uit en sloegen hem. Ze blinddoekten hem.

- U zegt dat ik het ben.

Omdat: daar de Romeinse landvoogd woont die alleen mag oordelen (op leven of dood).

p.12: 1. Hij zegt dat ze geen belastingen aan de keizer moeten betalen.
2. Hij zegt dat hij de messiaanse koning is.

Pilatus: Bent u de koning van de Joden?

Jezus: U zegt het.

Pilatus: Ik vind niet waaraan deze man schuldig is.

Herodes: een wonder of teken te zien krijgt.

Kajafas: ja

Pilatus: ja

Herodes: nee

p.13: 1. Hij hoont hem, 2. Hij drijft de spot met hem, 3. Hij doet hem een pronkgewaad om, 4. Hij stuurt hem terug naar Pilatus.

Lucas 22:53 – Dagelijks was ik bij u in de tempel, en toen hebt u geen vinger naar me uitgestoken, maar dit is uw uur, het uur van de macht van de duisternis.

3

Vader, vergeef het hun!

Doelstelling(en)

- De junioren begrijpen wat vergeving is.

Materiaal

- Een plattegrond van de stad Jeruzalem in de tijd van Jezus.

Vorbereiding

- Als u het verhaal van het proces en de kruisiging wilt vertellen, leg dan de nadruk op het eerste gedeelte: het proces. Gebruik daarbij tafereel 106 uit de Bijbel in vilt p. 122.
- Het tafereel van de kruisiging bij voorkeur niet uitbeelden maar wel vertellen. Gebruik daarbij sobere omschrijvingen. Het is niet verstandig de kruisiging al te levendig uit te beelden of te vertellen. Men moet niet vergeten dat Jezus een heel bijzondere tere plaats inneemt in het leven en in het hart van de kinderen. Vermijd ook boven alles dat zij de schuld op het hele joodse volk schuiven. Met deze gedachte mogen zij absoluut niet u klasje verlaten.
- Besteed tijdens de les meer aandacht aan de bespreking en het nakijken van het werkboek dan aan de vertelling. Het zal naar alle waarschijnlijkheid meer vruchten afwerpen. Er zullen dan spontaan een aantal vragen en opmerkingen ontstaan, die bij een overheersende vertelling weinig kans krijgen.
- Probeer ook in deze les met de kinderen de Bijbel te openen en een bepaald gedeelte samen te lezen en te bespreken. Onderstreep het voorrecht dat wij hebben dat de Bijbel al deze gebeurtenissen beschrijft en dat als de schrijvers het niet hadden opgetekend, wij niets geweten zouden hebben van de dood van Jezus van Nazaret.
- Maak bij u uitleg gebruik van de informatie die in het inleidende verhaaltje staat.

Opening

- welkom.
- liedje
- gebed
- zending

Om te beginnen

Laat een van de junioren onderstaande tekst voorlezen uit eigen Bijbel.

Daarop kwam Petrus bij hem staan en vroeg: 'Heer, als mijn broeder of zuster tegen mij zondigt, hoe vaak moet ik dan vergeving schenken? Tot zevenmaal toe?' Jezus antwoordde: 'Niet tot zevenmaal toe, zeg ik je, maar tot zeventig maal zeven.'

Mattheüs 18:21 – 35

Laat de junioren de berekening maken. Hoeveel is 7x70?

Wat vinden de junioren van deze uitspraak van Jezus? Is het te doen?

(indien nodig legt u uit dat 7x70 een soort gezegde is. Het gaat niet om het exacte aantal, maar om de houding, de bereidheid te blijven vergeven.)

Suggesties voor verhaal en gesprek

- De stof leent zich voor een verkenning van het thema 'kiezen: voor of tegen'. Jezus heeft zijn leerlingen en toehoorders dikwijls op het hart gebonden, dat je in het leven radicaal moet kiezen. Je kunt niet met een been in het koninkrijk van God staan en met het andere in een wereld die niets van God wil weten. In de stof komt duidelijk aan de orde hoe verschillende mensen kiezen : de opperpriesters, de hogepriester, Herodes, de Romeinse soldaten, de ene misdadiger, ze staan allen aan de ene kant (tegen), zij hebben op dat ogenblik de meeste macht. De leerlingen, de raadsheren, Nikodemus, de vrouwen, de tweede misdadiger en Jozef van Arimatea staan aan de andere kant (voor). Zij kunnen niets doen. En daar tussenin staat Pilatus, die zijn handen in onschuld wast en dus niet voor of tegen wil zijn, maar bijgevolg toch tegen Jezus is, omdat hij de terechtstelling van de Rabbi uit Nazaret laat doorgaan.
- Kruisiging was een typisch Romeinse straf. De joden hebben in hun geschiedenis nooit gebruik gemaakt van dit soort straffen. Wijs op een landkaart aan waar Cyrene lag. (de hoofdstad van Pentapolis in Libië. Noord-Afrika, welke Cyrenaïca genoemd werd). De joden vormden in die stad het vierde deel van de bevolking. Er bestond een levendig verkeer tussen Jeruzalem en Chorion. Waarschijnlijk was Simon een jood, afkomstig uit Cyrene, die zich blijvend gevestigd had in Jeruzalem (hij kwam van het veld).
- Op de plaats van de terechtstelling speelt zich een scheiding van geesten af. Enerzijds de spotters, anderzijds zij , die het voor Jezus opnamen of over Hem weenden.
- Een gesprek over de onschuld van Jezus houden is op zijn plaats. Let er vooral op de dood van Jezus niet dramatischer te maken dan deze reeds beschreven is. In de loop van de geschiedenis zijn vele mensen onschuldig en soms onder vreselijke omstandigheden gestorven. Maak het sterven van Jezus dus niet al te bijzonder. Bijzonder is zijn relatie met God en het feit dat God zijn Zoon niet in het graf heeft laten liggen, maar hem heeft opgewekt uit de dood. Bijzonder is ook dat God de dood en de opstanding van Jezus gebruikt om mensen een nieuw begin te geven. Probeer eenvoudig uit te leggen dat God met de dood van Jezus een streep trekt onder het verleden. Met de opstanding laat God zien dat er een nieuw

leven mogelijk is. Gebruik Fillipenzen 2:1-11 om te laten zien wat Jezus samen met zijn hemelse vader voor de mens heeft overgehad.

- Vergeving is een uiterst belangrijk element in het lijdensverhaal. Onderstreep dat vergevingsgezindheid tot de kernwaarden van het christelijke geloof behoort. Een voorbeeld: Stafanus, die dezelfde woorden als Jezus gebruikte (Vader vergeef ....) bij zijn terechtstelling. Probeer deze waarde ter sprake te brengen in de eigen context van de junioren. Is het gemakkelijk is om iemand te vergeven terwijl hij je kwaad doet. Laat de kinderen wat van hun eigen ervaringen vertellen.

Om af te sluiten

Vraag de junioren: heeft Jezus 7x70 maal vergeven?

Tenslotte

- liedje.
- gebed
- afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Pontius Pilatus was Romeins landvoogd over Juda en Samaria in de jaren 26 - 36 van onze tijdrekening. De procurator (landvoogd) vertegenwoordigde het gezag van de keizer in Rome. Verder was hij de militaire bevelhebber van de in Israël gestationeerde troepen. Verder had hij tot taak de belastingen te innen en zorg te dragen voor de rechtspraak (uitspreken van doodvonnissen e.d.). Pilatus had een slechte reputatie bij de bevolking omdat hij een aantal zeer impopulaire maatregelen had genomen:

- Hij liet meteen na zijn ambtsaanvaarding het nieuwe garnizoen van Jeruzalem met de veldtekenen (met wapperende regimentsvlag en wimpel, zouden wij zeggen) de stad binnentrekken, iets wat vele gelovige en vrome joden kwetste.
- Hij liet een waterleiding naar Jeruzalem aanleggen met geld uit de tempelbelasting. Een storm van verontwaardiging was het resultaat.
- Hij liet een aantal Galileeërs, die in de tempel kwamen offeren, doden.

Uit deze en nog een aantal andere feiten, valt af te leiden dat hij een hard, wreed en eigenzinnig man was. Toch was hij niet onbuigzaam. Als het moets haalde hij bakzeil. We weten niet precies of Barabbas een gewoon rover (of misdadiger) was, of - wat misschien waarschijnlijker is - een verzetsstrijder tegen Rome. Wanneer hij zelf de keuze had kunnen maken, had Pilatus Barabbas veroordeeld en Jezus vrijgelaten. Toch deed hij dit niet, hoewel hij Jezus onschuldig vond. Hij zwichtte voor de druk van de opperpriesters en hun handlangers.

Pilatus had weinig ruimte. Met Pasen was het altijd druk en onrustig in de stad. De rust bewaren had hoge prioriteit. Een opstand van de joden tijdens het feest kon ernstige gevolgen hebben voor Pilatus zelf. Pilatus had in zijn gebied te maken met vrijheidsstrijders (Zeloten = ijveraars genaamd) die steeds meer steun onder het volk verwierven. Een gevaarlijke stroming onder hen vormden de Sicariërs

(=messentrekkers). In het jaar 66 van onze jaartelling zijn het de Zeloten die in het hele land verzet en opstand aanwakkeren tegen te hoge belastingen. Het loopt uit op een oorlog met Rome die zeven jaar duurde. In het jaar 70 werd de tempel vernietigd en Jeruzalem ingenomen. Drie jaar later viel de laatste vesting van de Zeloten: Massada!

Het is goed iets van deze politieke verwickelingen te weten om de rol van Pilatus in het proces van Jezus te begrijpen. Als bestuurder moest hij steeds weer beducht zijn geen verkeerde maatregelen te nemen.

Antwoorden les 3:

p.15: Pilatus, Kajafas, Jezus, Pilatus, terechtstellen, onschuldig, Nazareth, Herodus.
A-3, B-1, C-2

p.16:Barabbas

Jezus Barabbas of Jezus de Messias

Overgehaald – Barabbas – Jezus

Hij wil dat eigenlijk niet doen (daarom wast hij zijn handen in onschuld)

40 kilogram

p.17:kruis

De mand heet: Simon van Cyrene

Schedelplaats

'Vader, vergeef hen, want ze weten niet wat ze doen'.

Dit is de koning van de Joden.

1. X, hoonden hem, x, zichzelf redden.
2. X, dreven de spot met hem, koning der Joden, red jezelf.
3. Een van de gekruisigden,x, Messias, x.

p.18: 1. X, wees hem terecht, Jezus heeft niets onwettigs gedaan.

2. x, x, werkelijk, deze mens was een rechtvaardige.

3. x, sloegen zich op de borst, x.

- de zon verduisterde

- het gordijn in de tempel scheurde

- Jezus bidt: Vader, in uw handen leg ik mijn geest.

4

God is sterker dan de dood

Doelstelling(en)

- De junioren weten dat Jezus uit de dood is opgewekt door God.
- De junioren begrijpen dat de opwekking van Jezus ook een belofte is: de dood is niet het einde van het leven.

Materiaal

- "Bijbel in vilt" p.123 (onderste tafereel).
- Bijbel in vilt" p. 124.
- Platen of foto's van landschappen rond Jeruzalem om de sfeer van de wandeling naar Emmaüs samen met Jezus op te roepen. Ook is er gemakkelijk fotomateriaal te vinden van allerlei graven uit die tijd van het Nieuwe Testament.
- Foto van een persoon die door alle junioren kan worden herkend. De foto knipt u van te voren in puzzelstukjes.
- Broodje en iets te drinken

Vorbereiding

- Het verhaal van het lege graf kan worden verteld aan de hand van viltmateriaal : "Bijbel in vilt" p.123 (onderste tafereel). Gebruik echter niet de engelfiguur, omdat we in deze les gekozen hebben voor de versie van Lucas, waar twee mannen met de vrouwen spreken. Vervang dus genoemde figuur door twee gewoon uitziende mannen. Let erop het verhaal zo sober mogelijk te houden.
- De tocht van de leerlingen uit Emmaüs kan verteld worden aan de hand van de twee tafereelen in Bijbel in vilt" p. 124.
- Mocht u te weinig tijd hebben om de twee verhalen met vilt te illustreren, kies dan voor het laatste, omdat de nadruk van de les voornamelijk op dit gedeelte ligt.
- In deze les is er sprake van twee mannen in een blinkend gewaad, die tot de vrouwen spreken. (bij Matteüs. is het één persoon, "engel" genoemd, bij Mark. is het een jongeling).
- Engel betekent "boodschapper" en het is daarom het beste een beschrijving van de twee te vermijden, omdat de evangelisten zelf daarin ook zeer terughoudend zijn. Waar het op aan komt is dat God twee boodschappers heeft gezonden om de vrouwen en de leerlingen uit hun verdriet te halen
- Vertel de verschijning van Jezus aan de Emmaüs-leerlingen in dezelfde sobere stijl. Zij merkten niets bijzonders aan hun reisgezel. Jezus was echt opgestaan en leefde weer alsof Hij niet gestorven was.
- Zorg dat het thema van de les goed uit de verf komt. Lees daarom met de junioren samen de tekst in Lucas 24:25-27.

- Gebruik een aantal platen van landschappen rond Jeruzalem om de sfeer van de wandeling naar Emmaüs samen met Jezus op te roepen. Ook is er gemakkelijk fotomateriaal te vinden van allerlei graven uit die tijd van het Nieuwe Testament.

Opening

- welkom.
- liedje
- gebed
- zending

Om te beginnen

- Leg één stukje van de puzzelfoto (zie rubriek *materiaal* hierboven) op tafel. Vraag de junioren wie de persoon is. Ga door totdat iemand het juiste antwoord heeft gegeven.
- Vraag: waarom duurde het zo lang voordat we wisten wie het was? (natuurlijk omdat we het geheel nog niet kunnen zien. Je moet genoeg aanknopingspunten hebben om het te weten te komen)
- Welk gevoel herken je in jezelf als je op het punt komt dat je het goede antwoord weet? (spanning, opluchting, blijdschap, ...)

Deze activiteit vormt een natuurlijke brug naar het verhaal van de Emmaüsgangers. Refereer tijdens de behandeling van dat verhaal steeds weer aan deze activiteit. Het moment van herkenning is een fantastisch moment in het leven van de twee.

Het gesprek

- Vertel levendig over het gebruik van de voorbereidingsdag (zie inleidend verhaaltje). Zoek naar parallellen in de adventistische sabbatviering. Is daar ook sprake van voorbereiding? Wordt de warme maaltijd van sabbat op vrijdagmiddag gemaakt? Is het huishoudelijk werk voor vrijdagavond klaar? Klarleggen van de sabbatkleren, lesboekje, zangbundeltje en Bijbel en collectegeld om de volgende ochtend mee naar de kerk te nemen?
- De mannen die de vrouwen ontmoeten, wijzen hen erop dat zij niet zo bedroefd geweest zouden zijn, *als zij zich de woorden van Jezus hadden herinnerd*. Wellicht een punt om te benadrukken zonder al te schools te worden. Een goede kennis van de Bijbel en een daarmee gepaard gaande vertrouwen in God kan ons behoeden voor teleurstelling en onzekerheid. Dit gegeven betrekken op de wederkomst. Werkelijke kennis van de teksten over de wederkomst helpt om te voorkomen dat je wordt meegesleept in allerlei vreemde voorspellingen en ongefundeerde verwachtingen.
- Praat met de junioren over de opwekking van de doden. Laat hen de drie momenten noemen waarop Jezus mensen heeft opgewekt: zoon van de weduwe van Naïn, dochtertje van Jaïrus en Lazarus. De opwekking van Jezus is een ingrijpen van God, de Vader. Hij laat zijn zoon niet los, zelfs niet in de dood. Blijkbaar heeft de dood niet het laatste woord. Dat geeft ons de terechte hoop en zekerheid dat God ook aan het eind van de wereldgeschiedenis tot een opwekking uit de dood zal overgaan. Houd hierover een gesprek met de kinderen.

- Deze hoop kan rust geven. Ook aan kinderen van deze leeftijd. Soms overlijden er kinderen in hun omgeving, of familieleden. Dat roept grote vragen op, ook al laten ze het niet altijd merken.
- Laat de teleurstelling van de leerlingen duidelijk naar voren komen. Soms raken mensen teleurgesteld in een ander of door de omstandigheden die een einde maken aan hun dromen. Laat zien dat in dit geval Jezus hen uiteindelijk niet teleurstelt en dat God de omstandigheden te boven komt.
- Jezus hield met de leerlingen uit Emmaüs een bijbelstudie en bewees hun dat dit alles met de Messias zou gebeuren. Hij sprak hen aan met "onverstandigen", omdat zij onvoldoende onthouden hebben, wat Hij vroeger aan hen onderwezen had. In feite zou je kunnen concluderen, dat het niet zulke beste leerlingen waren. Toch wijst hij hen niet af. Soms zijn de dingen moeilijk te begrijpen. Dat is hier zeker het geval!

Om af te sluiten

- Leg het broodje (zie rubriek materiaal) op tafel. Schenk wat drinken in. Breek het brood in drie stukken. Zeg hier niets bij. Buig je hoofd en vraag een zegen.
- Vraag de junioren wat ze herkennen (ze zullen snel op het Avondmaal komen).
- Vraag de junioren of ze een overeenkomst zien tussen de eerste activiteit en deze. Dat is voor kinderen van die leeftijd een moeilijke vraag. Help waar nodig. Het antwoord dat u zoekt is: dat je bij het avondmaal ook "stukjes" ziet. Brood en wijn laten ons zien wie Jezus is en wat hij voor ons heeft gedaan.

Tenslotte

- liedje.
- gebed
- afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

- We nemen Lucas als uitgangspunt. In 23:50 wordt Jozef van Arimatea geïntroduceerd als lid van het sanhedrin. De man is goed en rechtvaardig en had niet ingestemd met het besluit van de groep bestuurslieden, die Jezus hadden overgeleverd. De omschrijving goed en rechtvaardig blijkt ook uit zijn gedrag: hij richt zich tot Pilatus en krijgt het voor elkaar het lichaam van Jezus te mogen begraven in zijn eigen grafkelder.
- Het is verwonderlijk dat Jezus zo snel is gestorven. De meeste gekruisigden hingen drie tot vier dagen aan het kruis voordat ze stierven.
- Op de vrijdag konden de vrouwen het dode lichaam maar ten dele verzorgen. De sabbat onderbrak hun arbeid. Zij wachtten daarom tot zondagochtend om met de specerijen het dode lichaam te behandelen. Zij waren verbijsterd om het graf leeg aan te treffen. De boodschappers (mannen, in vers 23 engelen genoemd) vertelde dat Jezus tot leven was opgewekt. Het sleutelwoord in dit tekstgedeelte is "herinneren". Vers 6: "Herinnert u, hoe Hij toen Hij nog in Galilea was tot u gesproken heeft..." en vers 8: "En zij herinnerden zich zijn woorden".

- Teruggekeerd bij de verslagen en bedroefde leerlingen vertelden zij wat er gebeurd was, maar zij "geloofden haar niet" (vers 11). Lucas richt de aandacht van de lezer nu op twee andere (mannelijke) leerlingen, die onderweg zijn naar huis, naar Emmaüs op 11 km. van Jeruzalem. Ook in dit bericht is het sleutelwoord "herkennen": vers 16: "zodat zij Hem niet herkenden..", vers 31: "zij herkenden Hem", en vers 35: "en hoe Hij door hen herkend was bij het breken van het brood".
- De Emmaüsgangers waren in de war. In de eerste plaats begrepen zij waarom dit alles Jezus was overkomen. Ten tweede wisten zij niet wat zij met de berichten over zijn verschijning aan moesten. Let vooral op de manier waarop zij over Jezus spreken (v.19-21). Zij noemen Hem een profeet, machtig in werk en woord voor God en het ganse volk en hoopten dat Hij was die Israël zou verlossen. Zij hadden niet verwacht dat hij zou sterven, maar als Zoon van David naar de macht zou grijpen en Koning over Israël zou worden. Daardoor zou Hij het volk verlossen van de Romeinen. De meeste joden leefden met die gedachte.
- Jesaja 53 werd in die tijd heel anders gelezen. Pas na de dood en opstanding van Jezus kreeg deze tekst een nieuwe lading. En lijdende Messias werd niet verwacht. Jezus laat de twee vanuit de boeken van Mozes en de profeten zien, wat op hem betrekking had. Ze waren "onverstandigen en dragen van hart".
- Tijdens de maaltijd herkenden zij Jezus. Toen viel alles op zijn plek. Ze waren onderweg al gegrepen door zijn manier van uitleggen en nu wisten ze de dood *en* opstanding te plaatsen. Net zoals de vrouwen keerden zij terug om het aan de overige leerlingen te vertellen. Beiden getuigden van wat zij meegemaakt hadden..

Antwoorden les 4:

p.20: 4 – 1 – 6 – 7 – 2 – 9 – 3 – 10 – 5 – 8

Arimatea

Hij mag Jezus begraven.

p.21: Het lichaam van de Heer Jezus - twee mannen- levend is- opgewekt.

'Hij is niet hier, hij is uit de dood opgewekt. Herinner u wat hij u gezegd heeft toen hij nog in Galilea was: de Mensenzoon moest worden uitgeleverd aan zondaars en moest gekruisigd worden en op de derde dag opstaan.'

Ja

Jezus leeft.

p.22: 1. Herodus, 2. Pilatus, 3. Kajafas, 4. Golgota, 5. Schedel, 6. Tempel, 7.

Officier, 8. Antonia: **Hij Leeft!**

Als ze goed hadden geluisterd, dan hadden ze kunnen weten dat Jezus zou opstaan op de 3^e dag.

Mozes – profeten – psalmen

Waarlijk – opgewekt.

5

Afscheid

Doelstelling(en)

- De junioren begrijpen dat hemelvaart geen definitief afscheid is.
- De junioren weten dat Jezus betrokken blijft bij de mensen en dus ook bij hun leven

Materiaal

- "Bijbel in vilt", p. 119 (boven) en 125 (beide). Voeg na het laatste tafereel twee mannen toe, die de boodschappers moeten voorstellen.

Vorbereiding

- Vertel beide taferelen aan de hand van het viltmateriaal in "Bijbel in vilt", aangegeven p. 119 (boven) en 125 (beide). Voeg na het laatste tafereel twee mannen toe, die de boodschappers moeten voorstellen.
- Vertel zo boeiend mogelijk, maar tegelijkertijd zo sober mogelijk. Zorg dat de volgende punten duidelijk tot uitdrukking komen :
  - Jezus is echt lichamelijk levend opgestaan uit de dood.
  - Jezus is echt aan zijn leerlingen verschenen.
  - De leerlingen moeten zijn getuigen zijn in de hele wereld ten behoeve van alle mensen.
  - Zij zullen daarbij kracht van Gods Geest krijgen.
  - Jezus is werkelijk ten hemel gevaren.
  - Jezus zal werkelijk terugkeren.
- Ten overvloede wijzen wij er nogmaals op de beschrijving van de twee mannen, die tot de leerlingen spreken sober te houden. Lucas doet dit ook in zijn boek Handelingen. Stel hen dus niet met vleugels voor!
- Het is moeilijk om bij dit onderwerp illustraties te gebruiken. Ten eerste zijn zij moeilijk te vinden. Ten tweede zijn zij meestal uit de tijd en kan het zijn dat de kinderen er niet door aangesproken worden of er een verkeerde voorstelling aan overhouden. Het is het beste deze bovennatuurlijke gebeurtenissen zo weinig mogelijk uit te beelden.

Opening

- welkom.
- liedje
- gebed
- zending

Om te beginnen

Het gesprek

- Leg nadruk op de fysieke verschijning van Jezus. Junioren kunnen er allerlei beelden bij hebben. Een dode die wordt opgewekt is voor velen een geestverschijning. Maar hij is niet als geest verschenen.
- Het verhaal geeft aanleiding tot een gesprek over getuigen. Bespreek eerst de serie "jouw volk...volken, jouw stad... enz." Laat de kinderen praktische voorbeelden van getuigen noemen. Leg ook de verbinding met de vorige les : daar getuigden de vrouwen en de twee leerlingen ook. Waarover getuigden zij? Waarover moet hier getuigd worden?
- Bij de opdracht die Jezus aan de leerlingen geeft, kan men best een bord of een groot vel papier gebruiken om er concentrische cirkels op te trekken met als kern Jeruzalem en aan de buitenkant de uitersten der aarde. Pijlen zetten van het centrum uit naar de buitenkant toe. Eventueel het voorbeeld geven van het werpen van een steen in het water, dat kringen veroorzaakt die steeds groter worden en dan een groter oppervlak bestrijken. Leg alle nadruk - als het nog niet aan het begin van de les is gedaan - op de ter hemelopname en de wederkomst.
- De tekst van de week geeft meteen de hoofdzaak van deze les aan. Besteed er voldoende tijd aan, zodat het voor de kinderen niet alleen begrijpelijk wordt, maar ook dat het hen zoveel mogelijk aanspreekt.

Om af te sluiten

Tenslotte

- liedje.
- gebed
- afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Lucas 24:36-53 kan als volgt worden samengevat:

- Jezus verschijnt aan de leerlingen.
- Hij overtuigt hen van zijn lichamelijkheid
- Hij onderwijst hen vanuit de Schriften
- Hij geeft hen de opdracht te getuigen
- Hij neemt afscheid van hen buiten de stad

De reactie van de leerlingen is begrijpelijk. Hoewel zij al gehoord hadden van Petrus, de vrouwen en twee mannen uit Emmaüs Jezus weer leefde, konden ze alleen maar raden naar de hoedanigheid of vorm van iemand die uit de doden wordt opgewekt. Wanneer Jezus dan uiteindelijk in hun midden verschijnt, zij ze ontzet, verschrikt en

menen een geest te zien. Jezus' reactie daarop is te laten zien dat Hij geen geest is. Hij nodigt hen uit Hem goed te bekijken, Hem aan te raken en als zij dan nog niet helemaal kunnen geloven, vraagt Hij hen iets te eten.

Wederom laat Hij zien dat zijn lijden, dood en opwekking zijn af te leiden uit de heilige Geschriften. Nu zij Jezus op zulk een wonderlijke wijze in hun midden weten, springt de vonk over, zodat Lucas kan zeggen dat "zij de Schrift begrepen".

Jezus noemt de drie grote onderdelen waaruit het Oude Testament is samengesteld:

- De Torah, (de wet) = de vijf eerste boeken van het Oude Testament.
- De profeten = twee groepen van geschriften:
  - de vroege profeten: Jozua, Richteren, 1 en 2 Samuël en 1 en 2 Koningen (in onze ogen historische boeken, voor de joden van toen en nu "profetisch geïnspireerde geschiedenisboeken)
  - De late profeten: Jesaja, Jeremia, Ezechiël en de 12 kleine profeten.
- De Psalmen = bestaande uit 5 boeken van psalmen.

- De overige boeken van het Oude Testament hadden in Jezus' tijd nog geen officieel gezag. Eerst rond 90 van onze jaartelling werden deze boeken officieel gerekend tot de Heilige Schriften.

Hij geeft de leerlingen de opdracht te getuigen van wat ze hebben meegemaakt. Dat moeten ze "in zijn Naam doen". Daartoe zal kracht uit de hoge komen.

Opvallend is de wijze waarop Lucas het afscheid beschrijft. Dit gebeurt uiterst sober. Van een beschrijving is nauwelijks sprake. De nadruk op het feit dat Jezus bij zijn afscheid de leerlingen zegent.

In het boek Handelingen pakt Lucas de draad weer op en geeft dan iets meer informatie over wat er precies gebeurd is. Daar wordt ook duidelijk wat Hij bedoeld heeft met "kracht uit de hoge". De Geest van God komt en zijn komst wordt verbonden met het ritueel van de doop.

Vers 16 is zeer interessant, omdat daaruit opnieuw blijkt dat de leerlingen nog steeds denken aan een nationale en politieke aanpak van Messias: "Herstelt Gij in deze tijd het koningschap voor Israël?" Jezus wimpelt de vraag af met de opmerking dat zij het niet zijn, die zich daarmee moeten bezighouden. Dat is een zaak van zijn Vader. Zij moeten zich bepalen bij het Getuigen. Dat is meer dan genoeg.

De hemelvaart van Jezus is duidelijk minder spectaculair beschreven dan die van Elia, die met vurige wagens de hemel werd ingevoerd. Net als bij het graf staan er twee mannen die duiden wat er wordt gezien: "Deze Jezus (geen andere), die van u opgenomen is naar de hemel, zal op *dezelfde wijze* wederkomen, als gij Hem ten hemel hebt zien varen".

Antwoorden les 5:

p.24: 1. Goed, 2. Goed, 3. Fout, 4. Goed, 5. Goed, 6. Fout, 7. Goed, 8. Goed, 9. Fout, 10. Goed, 11. Fout, 12. Goed.

.. een geest is

... hij eet iets.

p.25: Jezus laat hun zijn handen en voeten zien. Ze mogen hem aanraken.
Judas, hij leefde niet meer.

De vijf boeken van Mozes/ de boeken van de Profeten/ de Psalmen

- 1...sterven
- 2... opstaan
3. vertelt worden tot inkeer te komen

Getuigen

p.26 stad/ buurt/ straat/ blok/ huis/ kamer

5 / 3/ 1/ 6/ 2/ 4

p.27:... van de heilige Geest

1. In Jeruzalem, 2. In heel Judea, 3. Samaria en 4. Uiteinden van de aarde.

Dat was de profeet Elia.

NBG: Deze Jezus die van u opgenomen is naar de hemel, zal op dezelfde wijze wederkomen, als gij hem ten hemel hebt zien varen. Handelingen 1:11.

6 Oogstfeest

Doelstelling(en)

- De junioren weten dat Pinksteren het kerkelijke feest is waarop herdacht wordt dat:
  - de heilige Geest de discipelen inspireert om te gaan vertellen over Jezus (getuigen).
  - De heilige Geest mensen inspireert om zich te laten dopen en deel te worden van de nieuwe gemeenschap van Jezus (de kerk).
- De junioren beseffen dat Gods Geest nog altijd op deze manier in de wereld werkt.
- De junioren zien hoe de vroege kerk zich vanuit Jeruzalem begint te verspreiden

Materiaal

- Bijbel in vilt, p. 125
- Een spel waarbij de dobbelsteen een grote rol speelt.
- Een tekening of schilderij van de discipelen met "vlammen op hun hoofd"

Voorbereiding

- Vertel zo boeiend mogelijk aan de hand van het viltmateriaal. Probeer de feeststemming, die in Jeruzalem heerst tijdens het Pinksterfeest op te wekken. Leg vooral de nadruk op de grote verscheidenheid in nationaliteiten onder de pelgrims. Verwijs eventueel naar de samenstelling van de eigen gespreksgroep.
- Breng één of ander spel mee en probeer de overeenkomsten en het verschil uit te leggen tussen een dergelijk spel en wat de discipelen doen: het lot werpen.
- Laat u niet verleiden op de " tongen als van vuur die zich op ieder van hen zette" in te gaan. Dit is een moeilijk te verklaren gedeelte. Probeer de junioren zelf te laten vertellen wat die "tongen van vuur" zouden kunnen betekenen. Leg de nadruk op het resultaat ervan: talen spreken, die men nooit heeft geleerd.

Opening

1. welkom
2. liedje
3. gebed
4. zending

Om te beginnen

- Laat **bijlage 6A** zien, of een tekening/schilderij van hetzelfde tafereel dat u je zelf hebt gevonden.
- Vraag de junioren wat ze zien. Het is niet genoeg als ze roepen, Pinksteren! Vraag naar de details – wat *zien* ze allemaal.
- De vlammen zullen natuurlijk opvallen. Vraag de junioren waarom ze denken dat de kunstenaar die vlammen heeft getekend/geschilderd.
- Probeer het gesprek op woorden en gezegden over vuur te brengen: vurig, aangevuurd, in vuur en vlam staan, ... Wat willen dergelijke woorden en gezegden ons duidelijk maken?
- Conclusie: de vlammen vertellen ons dat Pinksteren het feest is waar de discipelen in vuur en vlam werden gezet en de eerste vurige christenen werden gedoopt.

Het verhaal

- Bouw voort op de resultaten van het gesprek over de vuurtongen. Laat het motief van vuur en vurig wijn en aangevuurd worden terugkomen in het verhaal dat je vertelt en in het gesprek dat je met de junioren voert.
- Te overwegen valt een gesprek over bordspelen, lootjes trekken, dobbelen - om het gesprek in de bovenzaal duidelijker te maken. Zie hierboven de rubriek *voorbereiding*. Wanneer de twaalfde discipel is toegevoegd, begint de nieuwe beweging van de Geest.
- Verwijs naar het inleidende verhaal. Als uiteindelijk de Heilige Geest uitgestort wordt, zijn de apostelen niet in de tempel, maar nog steeds in de bovenzaal. Het "huis" in de tekst is dus niet de tempel.
- Het vuur dat *in* het huis wordt uitgestort, drijft de apostelen (zo heten ze nu – boodschappers!) naar *buiten*.
- Sta stil bij de toespraak van Petrus. De tekst in zijn geheel is waarschijnlijk te moeilijk voor de junioren. Vestig daarom de aandacht op enkele kernpunten:
  - Dood van Jezus
  - Opwekking van Jezus
  - De oproep om je te laten dopen
  - Dopen in de naam van Jezus
- Schenk niet teveel aandacht aan het wonder van de talen. De beschrijving van het gebeuren zoveel mogelijk achterwege laten, omdat we niet nauwkeurig weten hoe het er aan toe is gegaan. Benadruk wel de resultaten: een groot deel van de menigte komt in vuur en vlam te staan en wil zich laten dopen.
- Benadruk het feit dat je in dit verhaal de geboorte van de kerk meemaakt. Wij, ook de junioren, zijn nakomelingen van deze mensen. Als zij hun mond hadden gehouden, hadden wij niets geweten over Jezus en had de kerk niet bestaan. Gods Geest heeft deze mensen "gegrepen" en de kerk is vanaf dat moment gegroeid.
- Praat over gelovige mensen die in vuur en vlam staan en daardoor van alles ondernemen "in de nam van Jezus". De kerk groeit nog steeds.

Om af te sluiten

Laat de junioren Genesis 1:1-9 lezen. Vraag hen om dit verhaal vervolgens te vergelijken met Handelingen 2:5-13.

Schrijf de overeenkomsten/verschillen op een bord.

Sluit af met hardop voor te lezen: Galaten 3

26 want door het geloof en in Christus Jezus bent u allen kinderen van God. 27 U allen die door de doop één met Christus bent geworden, hebt u met Christus omkleed. 28 Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen – u bent allen één in Christus Jezus.

Leg uit welke consequenties dit heeft voor de manier waarop we met elkaar omgaan met mensen in en buiten de kerk.

Tenslotte

1. liedje
2. gebed
3. afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Na de hemelvaart keren de leerlingen naar Jeruzalem terug. Dat is een korte wandeling: een sabbatsreis (2.000 el= ± 1 km.). Zij gaan naar "de bovenzaal waar zij verblijf hielden" (waarschijnlijk waar zij met Jezus de paasmaaltijd hebben genuttigd). Hun opdracht is te wachten op kracht uit de hemel. Dat doen zij. Ondertussen bidden zij om deze belofte van de Vader te mogen ontvangen. Lucas vertelt dat zij *eendrachtig volhardend in het gebed bijeen waren*. Er waren ongeveer 120 mensen bijeen, dus niet alleen de discipelen. Het getal zou symbolisch kunnen zijn en verwijzen naar de 12 stammen, zodat heel Israël aanwezig is.

Petrus neemt het initiatief en vindt dat er een vervanger voor Judas moet worden aangesteld. Er is instemming bij de gemeente. Het lot wordt geworpen. Dat was in de oudheid een veel gebruikt middel om tot een beslissing te komen in religieuze kwesties. Men vertrouwde erop dat God daarin zijn wil tot uitdrukking zou brengen. De uitkomst wordt ervaren als een beslissing van God zelf. Lees bijvoorbeeld Spreuken 16:33. In 1 Samuël 10:20 wordt op deze wijze Saul aangewezen om koning over Israël te zijn. Men weet op dit ogenblik niet zo precies hoe het in zijn werk ging. Waarschijnlijk waren het steentjes die geschud werden. Die steentjes waren verschillend van kleur of grootte. Soms werden de namen op de steentjes aangebracht.

Pinksterfeest wordt in die tijd door iedere volwassene jood - voor zover mogelijk - in de tempel meegemaakt. Het ligt dus voor de hand dat er massa's joden op het feest aanwezig zijn, niet alleen uit Palestina, maar uit de "hele wereld", waar joden woonden. Velen waren weken onderweg geweest om het feest me te kunnen maken. Het vindt

plaats zeven weken na Pasen. Ooit was het een oogstfeest, waarbij men de eerstelingen van de tarweoogst aan God kwam aanbieden. Dit deed men in de vorm van twee broden met meelbloem gebakken (Leviticus 23:13). Later verbond men ook de herdenking van de wetgeving op de Sinai met dit oude feest.

Handelingen 2 “verwerkt” deze beide aspecten van het feest. Er komen 3.000 mensen tot geloof in Jezus de Messias. Zij zijn als het ware de eerstelingen, die zich aandienen. En de uitstorting van Gods Geest komende uit de hemel kan vergeleken worden met de wet die bij de Sinai uit Gods hand aan het volk wordt gegeven. Dat moment is de geboorte van Israël. Pinksteren is de geboorte van de kerk.

Het “taalwonder” blijft de verbeelding prikkelen. Hoe werkt het? Wat gebeurde er precies? Niemand die het weet. Belangrijk is dat iedereen in staat is de gloednieuwe boodschap over Jezus de Messias te verstaan. Het gevolg daarvan is dan weer dat de boodschap over Jezus met meer grote snelheid in de bewoonde wereld zal doorklinken als deze pelgrim weer naar huis terugkeren! Je kunt zeggen dat er op dat moment een omkering van Genesis 11 plaatsvindt. Daar kon men elkaar niet meer verstaan en werd men uiteengedreven. In Handelingen 2 verstaat iedereen de woorden van Petrus en gaat men niet uiteen door verwarring, maar om de woorden vlucht te geven.

De toespraak van Petrus is als volgt samen te vatten:

- Jullie maken mee wat de profeet Joël heeft voorspeld: Gods Geest is op ons uitgestort.
- God heeft Jezus van Nazaret uit de dood opgewekt.
- Wij zijn daar getuigen van.
- Hij bevindt Zich nu aan de rechterhand van God.
- God heeft Jezus van Nazaret tot Here (Meester) en tot Christus (=Messias) aangesteld en Israël moet dit weten!

Het gevolg van deze prediking blijft niet uit. Een deel van de omstanders vraagt aan de apostelen wat hun te doen staat. Het antwoord is helder:

- Bekeert u.
- Laat u dopen in de Naam van Jezus Christus tot vergeving van zonden
- Dan zult u de gave van Gods Geest ontvangen.

Drieduizend mensen reageren op deze oproep en laten zich dopen.

Antwoorden les 6:

p.29: 1. Omhoog geheven, 2. Zicht.

Letter1: O, 2:H, 3:I, 4:E, 5: Z, 6: C, 7: M, 8: T, 9: V, 10: N.

Gezicht/ geheven/ omhoog

Johannes/ Jacobus/ Petrus/ Filippus/ Matteus/ Andreas/ Jacobus/ Bartolomeus/ Thomas/ Simon/ Judas.

11 namen: Judas Iskariot ontbreekt.

p.30: 1. Jakobus 3. Simon

2. Johannes 4. Judas

Jakobus (3) Judas (3) Simon (2)

40 dagen
40 dagen
Hemel/ windvlaag/ vuur/ heilige Geest/ praten

p.31: Wij horen ze praten over Gods grote daden.
Ze zullen wel dronken zijn.
Nee.
Wat moeten wij doen?

p.32 NBV Handelingen 2:38
3000
Vergeven

p.33 We horen hen in onze eigen taal spreken van de grote daden van God.

Bijlage 6A

7

Saulus!

Doelstelling(en)

- Junioren weten wie Saulus/Paulus is.
- Junioren weten dat de vroeg christelijke gemeente werd vervolgd.

Materiaal

- Kaart van het Midden Oosten.
- Folders/materiaal van Amnesty of UNHCR over vluchtelingen.
- Een blinddoek

Vorbereiding

- Probeer het verhaal van Saulus (vanaf de steniging van Stefanus tot aan Damascus) eens in de “ik vorm” te vertellen.

Opening

1. welkom
2. liedje
3. gebed
4. zending

Om te beginnen

- Bind één van de junioren een blinddoek om. Draai drie of vier keer om de as. Laat hem of haar nu de zaal/kamer beschrijven waarin de groep zich bevindt. Het zal moeilijk blijken te zeggen waar de deur zich bevindt, waar de tafel precies staat en zeker waar de anderen zich bevinden.
- Laat nu een van de anderen door middel van aanwijzingen (alleen de stem gebruiken!) de “blinde” naar de deur van de kamer/het lokaal loodsen.
- Dit spelletje laat zien hoe moeilijk het is als je plotseling met blindheid wordt geslagen. Je weet niet meer waar je bent. Alle vanzelfsprekende dingen zijn veranderd. De “stem” helpt je weer op weg.

Het gesprek

- Vertel het verhaal van Saulus (van Jeruzalem tot aan de poort van Damascus) in de “ik vorm”. Leg daarbij de nadruk op de desoriëntatie die plaatsvindt. Eerst was je heel zelfbewust op weg naar Damascus. Je wist precies wat je ging doen.

- Dan ben je plotseling blind. Je bent je zekerheid kwijt. Je weet niet wie je dit heeft aangedaan: “wie bent U?” Uiteindelijk is het een stem die je vertelt wat je zult gaan doen: “sta op....ga de stad binnen....daar zal je worden verteld wat je doen moet....” (Handelingen 9:6). Je hebt je leven niet meer in eigen hand (denk terug aan spelletje met blinddoek).
- Er zijn meer mensen die hun leven niet meer in eigen hand hebben. De christelijke vluchtelingen die in Damascus woonden, waren niet langer welkom in Jeruzalem. Nu kwam Saulus hen nog weer een keer weer opjagen!
- Als vluchteling ben je grotendeels afhankelijk van de mensen die je opvangen, of in wiens land je mag wonen. Op de website van UNHCR, Amnesty e.a. is informatie op te vragen over vluchtelingen stromen. Zoek dan vooral verhalen/informatie over kinderen.

Om af te sluiten

In het werkboek van de junioren staat een afbeelding van de opstanding met een zwarte Jezus. Vraag de junioren wat ze precies zien. Laat hen (met nodige aanmoediging) uitpraten.

Voor de gespreksleider: De afbeelding wil de opstanding zichtbaar maken. Leg dus eerst de nadruk op de opstanding. Saulus dacht dat Jezus dood was. Toch wordt hij door Jezus aangesproken.

Als de junioren het vreemd vinden dat Jezus als zwart wordt afgebeeld, laat dan het volgende plaatje zien.

Jezus heeft ook niet op deze “Amerikaanse” man geleken.

Tenslotte

1. liedje
2. gebed
3. afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Lucas heeft twee boeken geschreven:

1. het evangelie van Lucas, waarin de Handelingen van Jezus worden beschreven.
2. het boek van de Handelingen van de apostelen.

Het verhaal van Jezus is met het eerste boek niet afgesloten. De Messias heeft een Messiaanse gemeenschap achtergelaten, die zijn werk voortzet. De leden van deze gemeenschap moeten de leer van hun Meester wereldkundig maken: een niet geringe opdracht. Toch staan zij er niet alleen voor, leert het boek "Handelingen der apostelen". Zij worden net als Jezus, bijgestaan door Gods Geest. Deze leidt vanaf de ervaring op Pinksteren zijn Messiaanse gemeenschap (= kerk).

Het begin van het boek leidt ons van Jeruzalem naar grote delen van het Romeinse rijk. Het eindigt in Rome. Het boek Handelingen bestrijkt de jaren 30 tot en met 60 van onze jaartelling. Er is ontegenzeggelijk meer in en met de christelijke gemeenten gebeurd dan dat er in het boek geschreven staat, maar Lucas heeft een selectie van de onderwerpen gedaan.

De kerntekst van het boek Handelingen is de opdracht van Jezus in Handelingen 1:8 om van Hem te getuigen "te Jeruzalem en in geheel Judas en Samaria en tot het uiterste der aarde". Dus een dringende opdracht: in stad, land en wereld. Het boek Handelingen beschrijft de uitvoering van die opdracht:

1. Jeruzalem Handelingen 2-7 (besproken in werkboekje 8)
2. Palestina Handelingen 8-12 (les 1,2 en 3)
3. De oude wereld Handelingen 13-28 (les 4 t/m 11)

Het gaat in Handelingen niet om de mens, maar om God; niet om Paulus of Petrus, maar om hun boodschap. Niet om de apostelen, maar om het evangelie, waarvan zij dienaren zijn. Als Handelingen eindigt, is Paulus een gevangene, maar het woord van God is vrij.

Paulus was van afkomst een jood van de stam van Benjamin (Romeinen 11:11), geboren in de stad Tarsus, die lag in Cilicië, Klein Azië. Het Grieks, toen de wereldtaal, heeft hij van jongs af aan gekend, al werd in zijn ouderlijk huis Aramees (niet-Hebreeuws) gesproken. Waarschijnlijk was hij van goede familie. Erfelijk bezat hij het Romeinse burgerrecht, waardoor hij gevrijwaard was voor onterende straffen, zoals geseling en kruisiging. Meermalen heeft hij in gevaar van dit burgerrecht gebruik gemaakt. Alleen de vrijgeboren inwoners van Rome bezaten aanvankelijk het Romeinse burgerrecht. Voor het eerst werd het in 353 voor onze jaartelling in beperkte mate aan inwoners van overwonnen steden verleend. Eerst alleen in Italië. Sinds Caesar (100-44 voor onze jaartelling.) volgden ook steden buiten Italië. In 212 ontvingen alle bewoners van het Romeinse Rijk het volledige burgerrecht. In de tijd van Paulus (_50) was het bezit van het burgerrecht buiten Italië dus nog lang niet algemeen. Het volledige burgerrecht omvatte:

- a. het recht om een wettig huwelijk te sluiten volgens Romeins recht. (Je was dan voor de Romeinse wet getrouwd)

- b. het recht om volgens de Romeinse wetten eigendomsrecht over zaken te verkrijgen en over te doen.
- c. het recht om ambten te bekleden
- d. kiesrecht

In Jeruzalem was Paulus bij Gamaliël (Handelingen 22:3) opgeleid tot wetgeleerde.

Daarbij had hij volgens de gewoonte der rabbijnen een handwerk geleerd, namelijk. het maken van tenten (Handelingen 18:3).

Hierdoor was hij tijdens zijn zendingswerk, financieel onafhankelijk van de gemeente, die hij diende.

Paulus is waarschijnlijk niet erg groot of fors van gestalte geweest. Hij had te maken met zwaar lichamelijk lijden (2 Korintiërs 12:7), we weten niet welk (Galaten 6:11 - ogen?). Hij was vurig van geest, levendig en geestdriftig, begaafd met een fijn gevoel en een scherp verstand. Van godsdienst was Paulus een jood en wel een Farizeeër (Handelingen 23:6). Hij was eerlijk en oprecht in zijn godsdienstijver. Hij draagt een dubbele naam: Saul of Saulus is de joodse naam (tot Handelingen 13:2 gebruikt), Paulus is de Grieks-Romeinse naam, gebezigd vanaf Handelingen 13:7. Saul betekent: de "afgebedene". Paulus betekent: de kleine. De geschiedenis van de bekering van Saulus staat ook in een iets gewijzigde vorm in Handelingen 22 en 26. Zelf schrijft Paulus erover in Galaten 1 vanaf vers 22.

Saulus kreeg aanbevelingsbrieven van de hogepriester. Het is niet zeker, dat het wettelijk gezag van de hogepriester ook buiten Palestina gold, maar zedelijk gezag bezat hij er ongetwijfeld.

Antwoorden les 7:

p.35: a. Hij staat erbij en vindt het goed wat er gebeurt.

b. Judea en Samaria.

c. De apostelen.

Handelingen 9:2 Hij wil de mannen en vrouwen gevangen nemen en meevoeren naar Jeruzalem.

p.36: Onderweg naar Damascus ziet hij een fel licht. Hij valt op de grond en hoort een stem roepen: "Saul, Saul, waarom vervolg je mij?" Zie verder Handelingen 9.

Exodus 3:6: 'Ik ben de God van je vader, de God van Abraham, de God van Izaak en de God van Jakob.'

'Waarom vervolg je mij?'

p.37 'Wat moet ik doen Heer?'

Sta op en ga naar Damascus, daar krijg je precies te horen wat je opdracht is.'

Een gloednieuw begin

Doelstelling(en)

- De junioren weten dat Saulus van vervolger een volgeling wordt.
- De junioren volgen Paulus van Damascus naar Jeruzalem, naar Tarsus, naar Antiochië.
- De junioren “zien” wat een bekering/omkering is (zie rubriek *activiteit*)

Materiaal

N.v.t.

Vorbereiding

Je beheerst de stof in het werkboekje. Ook Handelingen 9 heb je grondig doorgenomen. Leg nadruk op de radicale omkeer in het leven van Saulus.

Opening

1. welkom
2. liedje
3. gebed
4. zending

Om te beginnen

Laat de junioren naar de twee afbeeldingen kijken.

1

1

2

2

Welke afbeelding heeft vijf bolletjes? Het antwoord zal zijn afbeelding 1. Draai het blad nu om en stel dezelfde vraag

Geef iedere deelnemer een kopie van onderstaande tekening en opdracht.

Afbeelding 3

**Kijk heel strak naar de 4 puntjes in het midden.
Hou dat ongeveer 30 seconden vol.**

**Hou je ogen dicht. Leg je hoofd in je nek. Je
ziet een lichte cirkel.**

Wat zie je nog meer?

Vraag aan het einde van de activiteit?
Wat is er gebeurd? Wat heb je gezien?

Bij afbeelding 1 en 2 zie je door een omkering dat de zaken veranderen.

Bij afbeelding 3 zie je als het ware wat Saulus meemaakt. Hij wordt blind (ogen gesloten) maar hij ziet iets heel belangrijks.

Het verhaal

- a. Vorige week is er een spel gedaan met een blinddoek. Herinner de junioren daar nog even aan.
- b. Vraag aan de junioren hoe je lichaam reageert als je bang bent. *Denk aan:* hartkloppingen, duizeligheid, ademnood, blozen, trillen (handen), droge keel, zweten, spiertrekkingen, slappe benen, aandrang om te moeten plassen.

Lees nu samen Handelingen 9:13-15. Hoe zal Ananias zich gevoeld hebben toen hij bij het logeeraadres van Saulus aanklopte? Laat de junioren dat beschrijven.

Probeer het verhaal ook te gebruiken om te laten zien dat Saulus wordt opgenomen in een gemeenschap. Hij weet zich daar veilig. Dat is natuurlijk een radicale ommekeer in zijn ervaring. Hebben de junioren vergelijkbare ervaringen?

- a. Als je leert zwemmen voel je je eerst onveilig. Later is er weinig over van die angst.
- b. Voor het eerst van huis? De eerste keer logeren?
- c. Voor de eerste keer naar school?
- d. ....
- e. ....

Laat op de kaart achterin het werkboekje zien waar Saulus in die eerste jaren allemaal naartoe reist: Jeruzalem, Damascus, Jeruzalem, Tarsus, Antiochië.

Om af te sluiten

- Bedenk samen hoe Ananias er heeft uitgezien. Denk daarbij niet alleen aan kleding, maar vooral aan zijn gezicht.
- Geef de junioren de ruimte om hun fantasie te gebruiken. Stel geen vragen die in een bepaalde richting leiden. Dus niet: heeft hij aardige ogen? Maar wel, kun je vertellen hoe zijn ogen er uitzien? Niet, heeft hij een vriendelijke stem? Maar wel, wat hoort Saulus voor een stem wanneer Ananias spreekt? Enz.

Tenslotte

1. liedje
2. gebed
3. afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Na de ontmoeting met Jezus wordt Saulus geleid naar het huis van Ananias in de Rechtestraat in Damascus. In die tijd was de Rechtestraat een monumentale laan, die van oost naar west door de stad liep. Deze straat bestaat nog als een smalle, gedeeltelijk overdekte winkelstraat.

God heeft Saulus nodig om zijn Naam te verkondigen. In vers 16 staat daar nog bij, dat Paulus ter wille van Gods Naam zal moeten lijden. Saulus raakt van nu af aan met heel zijn bestaan verbonden met de (Naam van) Christus. Als Ananias bij Saulus komt, zegt hij dat Jezus hem gestuurd heeft en dat Saulus met de Heilige Geest vervuld zal worden. Het is opmerkelijk, dat in het boek Handelingen Gods Geest een zo grote rol speelt. De hele verkondiging wordt door Hem geleid.

Saulus laat zich dopen, in de Naam van Christus. Dat doet trouwens elke christen, die zich laat dopen. Vanaf dat moment draag je de Naam van Christus mee. Het derde gebod: Gij zult de Naam van de Here uw God niet ijdel gebruiken, krijgt hiermee wel diepgang. Het betreft je hele leven.

De crisis is opgelost. Paulus kan weer zien. Hij kan weer eten. Hij begint aan een nieuw leven. Het is alsof hij opnieuw geboren is. Nadat hij op krachten is gekomen, gaat hij naar

de synagogen, om daar het bevel dat hij ontvangen had in vers 15 uit te voeren. Saulus predikt op basis van de Schriften, dat Jezus de Messias (Gezalfde) is. De aanwezige joden raken in verwarring. Na verloop van tijd wil een aantal onder hen Saulus vermoorden. Dit patroon: prediking - verbazing - verzet - tegenstand komt geregeld in Saulus' leven voor. Naast bijval, krijgt hij ook weerstand.

Het plan hem te vermoorden wordt pas beraamd, nadat Saulus "enige tijd" buiten Damascus is geweest en is teruggekeerd. We weten uit Galaten 1:18, dat hij waarschijnlijk meer dan twee jaar uit Damascus is weggeweest. Wat hij precies gedaan heeft in die twee jaar is onbekend. Misschien heeft hij net als Mozes of Johannes de Doper in afzondering geleefd om zich op zijn geweldige taak voor te bereiden.

Vanuit Damascus ontsnapt Saulus in een mand over de muur. Hij verwijst er nog naar in 2 Korintiërs 11:32, 33. In Jeruzalem wacht hem een nieuwe beproeving: de discipelen gaan hem uit de weg. Barnabas trekt zich het lot van Saulus aan. De zoon der vertroosting heeft hier zijn naam eer aan gedaan. Uit Handelingen 4:36 weten we dat Barnabas ook bekend was onder de naam Jozef. Hij is een Leviet, afkomstig van het eiland Cyprus, maar heeft zich gevestigd in Jeruzalem. Hij had daar een akker, die hij verkocht had en hij had het geld daarvan afgestaan aan de gemeente. Lucas spreekt heel gunstig over hem (zie Handelingen 11:24).

In vers 29 van Handelingen 9 staat dat Saulus diepgaande gesprekken voerde met "Griekssprekende joden", die ook wel Hellenisten genoemd worden. Hij probeert hen ervan te overtuigen dat de Rabbi van Nazaret de Messias is. Hij probeert dat eerst in Damascus, maar moet die stad tenslotte ontvluchten. Daarna zoekt hij contact met hen in Jeruzalem om ook daar uiteindelijk zoveel weerstand op te roepen dat de kerk het oppoortuun acht hem terug te sturen naar Tarsus. Hij moet een poosje onderduiken. Nog twee opmerkingen:

A. In hoofdstuk 9 van het boek Handelingen zie je duidelijk dat God op zoek is naar Saulus en niet andersom!

1. Jezus vertoont Zich aan hem
2. God stuurt Ananias naar hem.
3. Barnabas benadert hem.

B. In Handelingen 9 komt de term discipel voor. De Griekse naam betekent letterlijk leerling.

vers 1: de vervolgde leerlingen van de Here

vers 10: een leerling, Ananias genaamd.

vers 20: de leerlingen te Damascus

vers 25: zijn (Paulus') leerlingen

vers 26: de leerlingen te Jeruzalem

vers 36: een leerling, Tabita genaamd.

Met deze benaming worden dus de volgelingen van Jezus en de apostelen aangeduid. Zij worden ook heiligen (9:13,32,42; 26:10) en gelovigen (2:44; 4:32; 13:39) genoemd.

Antwoorden bij les 8:

p.39: mensen (christenen) gevangen te nemen.

- Judas

- Die man legt hem de handen op zodat hij weer kan zien. Ananias is bang om naar Saulus te gaan. Saulus zal aan alle volken en heersers vertellen over God.

p.40: Saulus zal veel meoten lijden.

'Saul, broeder, Jezus heeft mij gestuurd om te zorgen dat je weer kunt zien en dat je vervuld wordt van de heilige Geest.'

Dopen/ honger en gaat eten.

\p.40: in de synagogen.

Jezus is de Zoon van God.

Waar het hart vol van is loopt de mond van over.

p.41: Zijn leerlingen

Johannes/ Efeziërs/ Romeinen/ U/ Zacharia/ Amos/ Leviticus/ Ezra/ Matteus.
Jeruzalem

Barnabas

p.42: Zoon van de vertroosting

Ze wilden hem doden.

Over Paulus.

9 Iedereen is welkom

Doelstelling(en)

- Junioren *begrijpen* het visioen van Petrus.
- Junioren beseffen dat iedereen welkom is in de kerk.

Materiaal

- Een laken

Vorbereiding

- Je hebt het verhaal van Petrus en Cornelius grondig gelezen. Je kunt het tot in detail vertellen.

Opening

1. welkom
2. liedje
3. gebed
4. zending

Om te beginnen

- Laat twee junioren een laken op tafel leggen. Lees ter introductie Handelingen 10:12 aan de groep voor.
- Vraag de aanwezigen om hun ogen te sluiten en te vertellen wat ze op het laken aan “allerlei engs” kunnen zien. Geef de junioren de kans om zich uit te leven. Allerlei griezelige dieren die ze niet zouden willen eten kunnen de revue passeren.

Het gesprek

- Zou Petrus net zo “gehuiverd” hebben als wij toen hij die beesten zag? Leg uit dat het er voor Petrus niet alleen om ging dat hij ze “eng” vond, maar dat hij ook dieren zag die hij als Jood niet mocht eten.
- Breng het verhaal dichterbij, door te vragen wat er op het laken zou kunnen liggen dat wij als adventisten ook niet zouden eten.

- Probeer het verhaal met elkaar te herbeleven als door Gods ogen. Dat kan op de volgende manier. Je stelt je voor dat je God bent en het verhaal aan een engel vertelt.

Bijvoorbeeld:

Ben je wel eens in Caesarea geweest? Een mooie stad. Er wonen heel aardige mensen. Een van de meest sympathieke heet Cornelius. Een fijne man. Hij zoekt al jaren contact met me. Een vroom mens zullen we maar zeggen. Op een middag stuurde ik een engel naar hem toe. Ik wilde hem in contact brengen met Petrus, een van de vrienden van Jezus. ....

- Het is van belang dat de junioren zien dat God de ontmoetingen stuurt. Het is God zelf die de kerk samenstelt uit allerlei mensen. Het maakt niet uit wie of wat je bent, of waar je vandaan komt.

Om af te sluiten

- In hoofdstuk 9 van het werkboekje staat een afbeelding van 6 jongeren. Er zou een oudere broer of zus van de junioren tussen kunnen zitten. Aan de afbeelding is een opdracht verbonden.
- Vraag aan de junioren of ze de opdracht hebben uitgevoerd; hebben ze een keuze gemaakt? Zo niet geef dan nu even de gelegenheid. Maak duidelijk dat er maar één gezicht mag worden gekozen.
- Probeer de junioren te laten vertellen waarom ze hun keuze hebben gemaakt. Je kunt helpen door vragen te stellen als: Wat is er zo speciaal? Wat heb je in hem/haar gezien waardoor je hem/haar wel moest kiezen? Wist je het meteen of moest je er lang over nadenken?
- Doel van de activiteit is om het idee van "iedereen hoort erbij" te versterken. We hebben voorkeuren, maar...in de kerk hoort iedereen thuis. Maak ook duidelijk dat er verschillende keuzes zijn gemaakt. Degenen die "jij leuk vond, vond ik niet leuk". Toch hoort hij/zij erbij.
- Aan de ouderen in de groep valt duidelijk te maken dat we er allemaal bijhoren omdat God niemand uitsluit.

Tenslotte

1. liedje
2. gebed
3. afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Overgenomen van website <http://www.gkvapeldoorn.nl/>

Weet u nog dat de minister uit Afrika niet in de tempel mocht komen? (Hand. 8). Toch zocht hij God, en dat bleef hij doen, ook al moest hij buiten blijven. Hij kocht een boekrol

om meer te weten. En God legde het hem door Filippus uit. Ook al hielden ze in Jeruzalem de deur van de tempel voor hem dicht, ze zullen het toch wel erg mooi gevonden hebben dat ook uit het verre Zuiden iemand kwam om God te eren.

Dit hoofdstuk gaat over iemand die al helemaal geen kans maakte om de tempel binnen te gaan, en die ze in Jeruzalem liever zagen gaan dan komen: Cornelius, een Romein. Een militair uit het bezettingsleger. Maar God stuurt ook naar hem een boodschapper: Petrus in dit geval.

Weer werkt God van twee kanten: God maakt Cornelius er klaar voor Petrus uit te nodigen, en God maakt Petrus er klaar voor bij Cornelius binnen te gaan.

Ze hebben beiden van de ontmoeting heel veel geleerd. Petrus zegt: nu weet ik pas echt wat het wil zeggen dat God niet voortrekt, dat God niet partijdig is. Dat geldt niet alleen onder de Joden, dat geldt bij alle volken. God houdt van je als je ontzag voor Hem hebt en rechtvaardig leeft: volgens de wet van God.

En zo was Cornelius. In Jeruzalem, bij de tempel zou hij geen kans maken, maar in Caesarea mochten ze hem graag en kwam hij ook in de synagoge. Hij was mild in het geven, en oprecht in heel zijn leven. Een eerlijke militair, zeiden ze van hem. Ook al behoorde hij tot het bezettingsleger. In de oorlog was ook niet elke Duitser slecht.

Ambtsdragers worden gestuurd. Filippus, Petrus, u. God roept u en maakt u er klaar voor. God wekte daarvoor de gemeente op u te roepen en God roept vandaag de gemeente op u te ontvangen. De Here werkt aan beide kanten.

En u mag niet voortrekken, niet partijdig zijn. Want bij God is geen aanzien des persoons.

Dat is een belangrijk gegeven uit de Bijbel. Het draait er om in deze tekst. Het is iets om nooit te vergeten in de kerk. Wie je opzoekt en met wie je optrekt, dat mag niet afhankelijk zijn van afkomst of stand. En de ambtsdragers moeten ook heel goed er op toezien dat ze niet partijdig zijn en bij de een vaker komen dan bij de ander, omdat die persoon beter zou liggen. En er mogen geen tweederangschristenen zijn, vanwege standpunten die niet algemeen aanvaard zijn. Van belang is voor ieder dat hij zich houdt aan wat in de Bijbel staat en de kerk in de belijdenis zegt. En over andere zaken probeer je samen tot overeenstemming te komen maar ga je elkaar niet verketteren. Ambtsdragers zijn niet geroepen de belangen van een groep te behartigen maar ze zijn er door en voor heel de gemeente.

God trekt geen mensen voor

1. Het maakt het niet uit wie je bent
2. Het maakt wel uit hoe je leeft

1. Een belangrijk bijbels thema: geen partijdigheid en voortrekkerij. De Here zegt het tegen Israël in de woestijn. Wees, weduwe en vreemdeling, ze moeten allemaal even goed behandeld worden in Gods volk. Je mag om een geschenk het recht niet buigen.

Let wel: dit gaat om de situatie in Gods volk. Petrus krijgt met een nieuwe situatie te maken, maar het principe blijft hetzelfde.

Als David tot koning wordt gezalfd zegt de Here zelf tegen zijn profeet Samuël dat God het hart aanziet, en niet of iemand indruk maakt door zijn verschijning. David was toen nog jong en onbetekenend, zijn broers trokken veel meer de aandacht van Samuël. Als Josafat rechters aanstelt wijst hij ze op die onpartijdigheid.

Petrus komt er in deze tekst achter dat de principes die in het Joodse volk moesten gelden over onpartijdigheid, nu ook gaan spelen naar gelovigen uit andere volken toe. En dat was nieuw.

Want deze Cornelius had zich dan al wel jarenlang in de synagoge laten vinden en met de anderen daar God vereerd. Maar in de synagoge was hij wel iemand van de tweede rang, omdat hij geen Jood geworden was door de besnijdenis. Ze moesten er eigenlijk heel wat voor over hebben om toch naar die synagoge te gaan, want ze hoorden er nooit helemaal bij. Behalve als ze zich lieten besnijden, maar dat was voor een Romeinse soldaat niet mogelijk. Dan kon hij geen militair blijven. De Joodse godsdienst was vrij en erkend, maar als een Romein er niet alleen mee sympathiseerde maar ook er toe overging, dan kon hij geen Romein meer blijven. Maar nu maakt God aan Petrus duidelijk dat het Gods bedoeling niet is dat ze mensen van de tweede rang zijn in Gods volk. Een geweldig belangrijk moment. Iemand kan helemaal bij Gods volk horen, namelijk bij Christus' kerk, terwijl hij toch ook Romeins soldaat blijft. Het christendom is in later jaren juist door de Romeinse soldaten verder noordwaarts gebracht, Europa in. Soldaten als Cornelius hebben veel zendingswerk gedaan.

In de wet van God stond dat niet-Joden niet in de tempel mochten komen. Vorige week heb ik dat uitgelegd. In de tijd van het Oude Testament wilde God zijn volk beschermen tegen boze invloeden en dat onderstreepte hij door andere volken de toegang tot de tempel te ontzeggen. Maar dat betekende nog niet dat de wet ook zei dat je nooit bij een niet-Jood in huis mocht komen. Zij waren echter tot de regel gekomen omdat ze meenden dat je bij niet-Joden nooit zeker wist of ze de reinheidswetten hadden gehouden. Misschien hadden ze wel een dood iemand of een dood dier aangeraakt, en dan was je onrein. Of bij voorbeeld varkensvlees gegeten. Bij niet-Joden kon je er nooit zeker van zijn dat ze aan de regels hadden gehouden. Je kon heel gemakkelijk door hen worden besmet met onreinheid. Voor alle zekerheid bleef je daarom daar vandaan.

Je houdt op deze manier heel veel mensen op een afstand, voor alle zekerheid! Maar dat kan nooit goed zijn. Ik zou het vandaag willen vergelijken: niet ieder kan lid van de kerk worden, daarvoor is geloofsbelijdenis nodig. Maar als christen mag je niet je boven de andere mensen verheffen en weigeren met hen om te gaan. Hoe zou je dan ooit de goede boodschap kunnen overbrengen?

Er zit climax in het boek Handelingen, omdat er climax in het werk van God door zijn apostelen zit. Na de Samaritanen komen de echte buitenlanders aan de beurt om bij Gods volk te worden ingelijfd. De minister uit Etiopie, en nu deze Romein. En de Heilige Geest stuurt de boodschappers doelbewust.

En beide keren ook die uitnodiging aan de mannen van God om de Schrift uit te leggen en om te spreken. Kom bij me in de wagen zitten want ik begrijp niet wat ik lees. Kom bij

me in huis want ik ben benieuwd welke woorden van God u tot ons te zeggen hebt. Geen opdringerige evangelisten, maar mannen die gaan waar God ze roept maar dan ook niet mogen tegenspreken op grond van eigen vooroordelen. De Here maakt de ontvangers er klaar voor om de boodschap te horen. De Here maakt de boodschappers er klaar voor om te spreken.

Het is zo vaak de ervaring: als je tot iemand van buiten de kerk het woord mag spreken met goed gevolg, dan merk je dat de Geest er al eerder was dan jij en de bodem klaar maakte voor het evangelie.

Gods Geest had al gewerkt bij Cornelius. Deze man was een volbloed Romein. Van de Italiaanse afdeling. Autochtone Romeinen, niet mensen uit de buitengewesten maar uit de hartland van het rijk, Italië. Ze hadden een vertrouwenspositie gekregen in de hoofdstad van het Joodse deel van het Romeinse Rijk: Caesarea. Een prachtige stad, gebouwd door Herodes de Grote. Een Rome in het klein. Daar stond het paleis van de stadhouder, daar was ook een grote tempel met beelden van de keizer en van de god van Rome. Daar was een beroemd amfitheater met geliefde spelen.

Maar deze centurion zocht God. En hij bracht het over op vrouw en kinderen en huisgenoten, ook op sommige soldaten.

Gods Geest werkt ook bij Petrus. Hij moet er op worden voorbereid om het Romeinse huis binnen te gaan. Dat doet de Here door dat visioen met dat laken met al die dieren. Niet alleen onreine hoor. Gewoon van alles wat er op de aarde is. Maar omdat het zo vol is gepakt is alles onrein geworden en je kunt het haast niet meer onderscheiden. Voor alle zekerheid neemt Petrus maar niets. Net zoals de Joden voor alle zekerheid maar niet het huis van de Romeinen in gingen, want je wist nooit zeker of ze de reinheidswetten wel gehouden hadden. Maar God wil juist precies het omgekeerde. Het verschil tussen rein en onrein bij de dieren was maar tijdelijk. Uiteindelijk kun je veel meer eten dan wat in de reinheidsweten van toen staat En zo moet Petrus het ook leren hanteren als het om mensen gaat. En als hij meegaat met de mannen van Cornelius mag hij van God geen onderscheid gaan maken of hij wel of niet een bepaald huis zal binnengaan. Waar hij wordt geroepen door God, daar moet hij gaan. En dat kan overal zijn. Hij heeft het heel snel door. Hij nodigde de boden in het huis waar hij verbleef, om samen te overnachten en dan de volgende dag te vertrekken. En later zal hij tegen de apostelen in Jeruzalem zeggen dat dit visioen bij hem de grote ommekeer heeft bewerkt.

2) Er zijn eigenlijk niet zo veel beroepen die een christen niet kan uitoefenen. Je moet wel allemaal op je eigen plaats eerlijk handelen en God vrezen. Als je bang bent dat je werk je tot zonde verleidt dan moet je een ander beroep kiezen Maar je mag niet zomaar mensen afschrijven om hun beroep. Johannes de Doper had al tegen de soldaten gezegd dat ze tevreden moesten zijn met hun soldij en niemand mochten afpersen. Reken maar dat een militair als Cornelius een hoge standaard had en zich bewust was hoe hij leven moest.

Hij wordt rechtvaardig genoemd, door de Joden. Dat betekent dat hij volgens de standaard leefde die God in zijn wet aan de Joden had gegeven en die Cornelius ook was gaan gehoorzamen. Vast en zeker inclusief de viering van de sabbat. Maar zonder de besnijdenis. Want dan zou anders heten: Jodengenoot. Hij gaf ook zijn aalmoezen aan de synagogen. Dat wordt ook bedoeld met zijn rechtvaardigheid. En hij had geleerd

te bidden tot de God van Israel en deed dat op de Joodse gebedstijden. En zo werd toen ook een gebed van hem verhoord: Toen hij vroeg om meer inzicht stuurde God Petrus en ging het over de Christus.

Er is dus ook geen sprake van dat met de godvrezendheid en rechtvaardigheid van de Romein bedoeld wordt dat hij gewoon een goed man was en dat het voldoende is om God aangenaam te zijn. Dit was echt een man die God zocht. Hij was een overduidelijke sympathisant van de synagoge en van Israels God. Rechtvaardigheid in de zin van eerlijkheid alleen is niet voldoende. God wil geprezen worden door de mens. En dat deed Cornelius evenals die Ethiopier. En dan is er geen aanzien des persoons bij God dan hoort ieder er bij.

En u merkt aan wat er later gebeurt dat er ongemerkt een overgang komt van de synagoge-gemeente naar de christelijke gemeente: ze worden gedoopt, zoals dat ook op Pinksterdag met de besnedenen gebeurde. De besnijdenis hoeft voor deze Romeinen niet. Rechtstreeks de doop. Er behoeft geen tegenstelling te zijn tussen de synagoge en de kerk. Petrus en Paulus willen juist een geleidelijke overgang. De spanning komt pas als de Joden zich tegen Christus verzetten Of als van Christenen geëist wordt eerst ook Jood te worden. Dat is niet de bedoeling.

Geen aanzien des persoons. Bij de evangelieverkondiging niet. In het pastoraat niet. Waar u geroepen wordt daar moet u gaan. En doe uw werk als ambtsdragers te midden van de gemeente. Petrus ging naar Cornelius en sommigen van de gemeente van Joppe gingen mee. En samen zijn ze verbaasd en verwonderd dat de Heilige Geest ook over deze gelovigen uit de heidenen komt en dan weten ze zeker dat er gedoopt mag worden. Die conclusie trekken ze samen als gemeente, het is niet Petrus alleen. De geleidelijke overgang zie je ook hierin dat Petrus leert dat alle profeten er al van getuigen dat er bij Jezus vergeving van de zonden is. Dat is de boodschap. En dan hoeft je ook niet bang te zijn voor Hem die als rechter komen en die aller Heer is. Hij staat ver boven de keizer en wie dan ook, onze Here Jezus Christus.

Dit hoofdstuk is een prachtig geschreven verhaal over een indrukwekkende geschiedenis. Wij die het lezen wij proeven waar het naar toe gaat. Maar voor Petrus werd de bedoeling van het visioen pas duidelijk toen Cornelius' mannen aan de deur stonden. God bereidt hem zo voor op zijn taak. Zo zorgt de Here voor zijn ambtsdragers. En Petrus geeft meteen invulling door ze in huis op te nemen. En later worden ze door de gemeente opgenomen. Maar eerst weet hij voor zichzelf dat hij met ze om moet gaan en dat hij niet op afstand mag blijven staan. Wie kan in de gemeente de weg wijzen, als hij zich persoonlijk verre houdt en geen relatie wil? En wie kan anderen de weg wijzen als hij zijn eigen huis en eigen leven voor die ander gesloten houdt.

God trekt niet voor. Wij toch ook niet? **Amen**

Antwoorden bij les 9:

p.44: Hij gaat naar het dak om daar te bidden.

Geestvervoering, Zinsverrukking, Een visioen.

Handelingen 10:11-15: linnenkleed: alle lopende en kruipende dieren en alle vogels van de heneel.

Vers 13: Ga je gang, Petrus, slacht en eet/ vers 14: Nee het is onrein.

Vers 15: Wat God rein vindt, moet jij niet weggooien.

Na 3 keer

p.45: Hij had het gezien in een visioen.

Centurio.

Hij valt voor hem op de knieën.

‘Sta op, ik ben ook maar een mens.’

p.45: Eigenlijk mogen joden niet bij niet-joden op bezoek gaan. God heeft in het visioen allerlei dieren laten zien, reine en onreine dieren waren samen.

p.46: Over Jezus, zijn doop. Hoe hij de mensen genas en hoe hij is gestorven. De heilige Geest daalde op iedereen neer.

.... dopen.

God heeft me duidelijk gemaakt dat ik geen enkel mens als verwerpelijk of onrein mag beschouwen.

10 Op reis

Doelstelling(en)

- De junioren “volgen” Paulus op zijn reis.
- De junioren leren dat het evangelie zich langzaam verspreid vanuit Jeruzalem.
- De junioren beseffen dat het evangelie weerstand oproept.

Materiaal

- Indien je over internet beschikt kijk dan op:
  - <http://earth.google.com/>om satellietfoto's te zien van het gebied waar Paulus doorheen reist.

Neem een moderne atlas mee.

Vorbereiding

- Probeer het verhaal tot in detail voor te bereiden. Ook gedegen kennis van de kaart is belangrijk.

Opening

1. welkom
2. liedje
3. gebed
4. zending

Om te beginnen

- Open een atlas op de bladzijde waarop Israël, Cyprus en het oostelijke deel van Turkije staan afgebeeld.
- Geef aan wat de schaal is: bijvoorbeeld 1 cm op de kaart is 25 kilometer in het echt. Laat de junioren nu uitzoeken en berekenen hoe ver Paulus reist van Antiochië naar Pafos.
- Gun hen de tijd om de berekening te maken.

Het gesprek

- Vestig de aandacht allereerst op de uitzending van Saulus en Barnabas door de kerk in Antiochië . Leg uit dat de kerk gelooft dat God zelf mensen uitkiest om dat

werk te doen. In de kerk zijn allerlei mensen aanwezig, dat betekent dat er allerlei talenten (*gaven* in Bijbelse taal) aanwezig zijn. De één kan goed organiseren, de ander troosten, weer een ander spreken .....

- Saulus en Barnabas worden aangewezen om het woord onder de heidenen te brengen. Wat heb je nodig om dat werk te doen? Laat de junioren daar eens over nadenken. Denk in ieder geval aan: je moet niet bang zijn, je hebt doorzettingsvermogen nodig, je moet de talen spreken, je moet goed weten waarover je spreekt, je moet met mensen kunnen omgaan, ...
- Je kunt het verhaal van het conflict tussen Saulus en Elymas ook als rollenspel laten vertellen. Geef de junioren een minuut of vijf voorbereidingstijd en laat hen dan spelen. Voordeel van deze aanpak is dat ze zich in korte tijd zeer intensief met de tekst moeten bezighouden. Er blijft dan veel meer van het verhaal “hangen”.
- Kom aan het einde van het gesprek nog even terug op het feit dat het evangelie vanuit Jeruzalem heeft verspreid. Je kunt nu misschien ook vertellen dat het honderden jaren heeft geduurd voordat “Nederland” christelijk werd. Het heeft meer dan 700 jaar geduurd voordat de Friezen zichzelf christenen gingen noemen. Voor de Noren en Zweden heeft dat veel meer dan duizend jaar geduurd.

Om af te sluiten

Geef iedere junior een vel papier. Bovenaan staat van links naar rechts

Moeder vader zus/broer vriend(in) onderwijzer .....

Vraag aan de junioren om op te schrijven waarin deze mensen “goed zijn”. Wat is hun speciale talent, gave. Vraag ook of ze nog namen willen toevoegen en daarbij ook het speciale talent willen noemen. Ze mogen ook elkaar noemen. Maar let dan wel op dat er geen “gemene spelletjes” worden gespeeld.

Tenslotte

1. liedje
2. gebed
3. afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Vanaf Handelingen 8:1 verandert het toneel van de gebeurtenissen zeer frequent.

- a. Palestina Judea en Samaria (8:2-40)
Damascus (9:1-25)
- b. Jeruzalem (9:26-30), rust in Palestina (9:31)
- c. Palestina (9:32-11:1)

- d. Jeruzalem (11:2-18)
- e. buiten Palestina; Antiochië (11:19-30)
- f. Jeruzalem (12:1-25)
- g. buiten Palestina: Antiochië (13:1-5)
Cyprus (13:6-12), Klein-Azië (= Turkije) (13:13-14:15)
Antiochië in Syrië (14:26-28)
- h. Jeruzalem (15:1-29)
- i. buiten Palestina: Antiochië (15:30-39) Klein-Azië, Griekenland enz.

Het valt op dat men steeds weer terugkeert naar Jeruzalem. Het is vanuit deze stad dat het evangelie uitwaaiert over "heel de wereld". De gemeente in Jeruzalem blijft een belangrijk oriëntatiepunt voor het geloof van de groeiende kerk. De belangrijke vergadering beschreven in Handelingen 15 vindt dan ook in die stad plaats.

De zendingen komen in aanraking met:

- Joden: dit zijn gelovige joden, die buiten Palestina wonen en daar hun godsdienst uitleven. Zij leven naar de wetten van Mozes, houden rekening met de beslissingen van het Sanhedrin in Jeruzalem, gaan zoveel mogelijk naar de grote feesten daar, leveren hun jaarlijkse geldbijdrage aan de tempel, en komen samen in plaatselijke synagogen. Onder hen bevinden zich uiteraard verschillende stromingen, groepen en typen: priesters, schriftgeleerden, Farizeeën, meelopers, vrome en fanatieke mensen, enz... Lucas gebruikt de uitdrukking "de joden" echter niet steeds op dezelfde wijze. De ene keer valt de naam "de joden" om er de bezoekers van de synagoge mee aan te geven: al of niet vriendelijk gezind t.a.v. de zendingen, de andere keer spreekt hij over "de joden" als hij het heeft over de tegenstanders van Barnabas en Saulus onder de joden. Soms slaat het op politieke of religieuze leiders van de Joodse gemeenschap.
- Proselieten: dit zijn heidenen die volledig tot het joodse geloof zijn overgegaan. Zij hebben zich laten dopen en besnijden, houden zich volledig aan de wetten van Mozes en zijn dan ook volwaardige joden geworden. Er bevinden zich onder de beroemde rabbijnen uit de eerste eeuwen van onze tijdrekening verschillende proselieten. Soms zijn zij feller in hun geloofsbeleving dan joden van geboorte. Zij worden door Lucas niet apart vermeld. Zij vallen daarom gewoon onder de benaming joden.
- Jodengenoten, godvrezenden of vereerders van God: dit zijn heidenen, die wekelijks de synagoge bezoeken en leven als joden. Zij hebben alleen de beslissende stap van de doop en de besnijdenis nog niet genomen. Onder deze groepen hebben de twee zendingen het meeste succes.
- Griekssprekende en Hebreeuwssprekende joden: Deze onderscheiding wordt gemaakt omdat de in Palestina wonende joden meestal alleen het Aramees en/of Hebreeuws spreken. De Griekssprekende joden waren als volgt onder te verdelen: joden die buiten Palestina wonen, Grieks spreken en het Aramees grotendeels zijn verleerd; joden die vanuit de Griekse wereld zijn "geremigreerd" naar Palestina en het Aramees niet spreken. De laatste groep vormt een grote kolonie in Jeruzalem. Tot deze groep joden behoren Stefanus en Saulus en Filippus. Van Saulus weten we dat hij de Hebreeuwse taal zeer goed onder de knie had (Handelingen 21:40). De Griekssprekende joden worden soms ook hellenisten genoemd, vanwege hun voorliefde voor de Griekse cultuur.
- Heidenen: dit zijn alle niet-joden, die geen verwantschap of sympathie vertonen met het joodse geloof.

1. *Afzondering van Barnabas en Saulus (13:1-5)*. In de bijbeltekst is sprake van een vergadering van profeten en leraars, die gezamenlijk vasten (tweemaal genoemd), het reinigingsbad nemen en de zendingen de handen oplegden. Er is dus sprake van een godsdienstig ritueel. Er staat niet in de tekst vermeld op welke wijze Gods Geest de keuze op Barnabas en Saulus liet vallen. Misschien is het gegaan zoals bij de keuze van de twaalfde apostel (1:12-26) of zoals bij het besluit van de vergadering in Jeruzalem (15:1-33).

2. *Barnabas en Saulus op Cyprus (13:6-12)*. Let goed op de naam van de "tovenaar" op Cyprus. Hij heet Bar-Jezus (= zoon van Jezus). Paulus noemt hem "zoon van de duivel" Elymas is geen eigen naam, maar een titel: magiër of wijze. Saulus (= Griekse vorm van Saul, de van God afgebedene) wordt hier voor het eerst in het boek Handelingen Paulus (= de kleine) genoemd. Vanaf dit punt wordt deze naam door Lucas meestal gebruikt in zijn boek.

3. *Prediking te Antiochië in Perzië (13:14-52)*. In dit tekstgedeelte staat de beroemde uitspraak van Paulus en Barnabas: "*nu wenden wij ons tot de heidenen*" ondersteund door een citaat uit de profeet Jesaja (42:6; 49:6).

Antwoorden bij les 10:

p.48: Cornelius

Door een visioen.

De heilige Geest vertelt het hen. Ze leggen hen de handen op. Seleucië.

p.49: c/e/b/g/d/f/a

Saulus > Paulus

...Pisidië.

Ze gaan naar de synagoge en spreken daar.

Opstanding en vergeving.

p.50: Ze deden net of Paulus en Barnabas niet de waarheid vertelden. Als jullie het dan niet willen horen, dan gaan we wel naar de heidenen. Dat heeft God ons ook als opdracht gegeven.

p.51: De mensen in Lystra denken dat ze goden zijn en willen een offer brengen. Paulus en Barnabas krijgen het met veel moeite voor elkaar dat ze het niet doen.

Ze worden gestenigd.

Overeenkomst: vleugels.

Tekst: 'Ik heb je bestemd tot een licht voor alle volken om redding te brengen, tot aan de uiteinden van de aarde.'

11 In Rome

Doelstelling(en)

- Junioren vergroten hun kennis van het leven van Paulus.

Materiaal

Vorbereiding

- Indien de junioren de vragen in hun werkboekje niet hebben beantwoord, maak dan een quiz van de “les”. Laat de junioren ter plekke de antwoorden zoeken en geven.

Opening

1. welkom
2. liedje
3. gebed
4. zending

Om te beginnen

N.v.t.

Het gesprek

- Deze week geen vertelling, maar een gezamenlijk zoeken naar antwoorden op vragen over het leven van Paulus.
- Gebruik eventueel een minuut of tien om het stuk van Tacitus na te vertellen.
- Ga vervolgens aan de slag met de vragen en toets de en toets de kennis van de junioren. Gebruik de Bijbel bij de zoektocht. Laat de teksten die gevonden worden ook voorlezen. Loof eventueel een prijs uit.

Om af te sluiten

- Geef de junioren de volgende opdracht:
  - teken uit het blote hoofd (dus zonder te kijken of te spieken!) een kaart van het middellandse zeegebied. Zorg er wel voor dat je het zelf kunt doen!!

Tenslotte

1. liedje
2. gebed
3. afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

- De reis naar Rome begint. De opvarenden van de kustvaarder bestaan uit: bemanningsleden, gevangenen (w.o. Paulus en Lucas) en een keizerlijke afdeling. Waarschijnlijk een soort politietroepen, die o.a. transporten van gevangenen begeleiden. Het vertrek vindt plaats medio augustus. Eigenlijk al te laat in het seizoen. Het zeevaartseizoen liep van maart tot oktober. Daarna was de kans op ongunstige weersomstandigheden te groot.
- De Centurion (= hoofdman over 100) Julius behandelt Paulus vriendelijk en vertrouwt hem. In Myra, Klein-Azië, stapt het gezelschap over op een vrachtschip uit Alexandrië (Egypte). Deze Alexandrijnse korenschepen maten 600 - 1000 ton en boden ruimte aan zo'n 1000 passagiers.
- Op het schip van Paulus waren 276 man aan boord. Meestal voeren deze schepen rechtstreeks van Alexandrië naar Rome. Egypte was toen de korenschuur van Rome. Al slaat de bemanning Paulus' adviezen in de wind, toch zal God allen sparen om hem. Juist op een moment dat het er niet zo goed uitziet, dat Paulus misschien zelf ook wel even twijfelt, geeft God in een droom aan Paulus een bemoediging. Voor de zoveelste keer grijpt God in om zijn belofte na te komen. Paulus zal naar Rome!
- Storm onderweg (27:14-44 en op Malta (28:1-10) Na twee weken storm en rondzwerven op o.a. de Adriatische zee (zie Hand. 27:27) strandde men tenslotte op Malta. Vroeger noemde men de gehele zee tussen Griekenland en Italië Adriatische Zee. Tegenwoordig heet dat gedeelte Ionische Zee. De baai op Malta, waar het schip strandde, heet nog Paulusbaai. Het gebeurde zoals Paulus gezegd had: iedereen werd gespaard om hem. Maar even later zag het er al weer naar uit dat Paulus Rome niet zou halen. Hij werd gebeten door een adder. Geheel tegen de verwachting van de eilandbewoners in gebeurde er niets met Paulus. Of anders gezegd: geheel volgens Gods plan bleef Paulus ongedeerd om straks Rome te kunnen bereiken. Voor alle hulp van bestuurder Publius mag Paulus iets terugdoen. Hij geneest Publius' vader van dysenterie. Na drie maanden kon de laatste etappe worden afgelegd: Malta-Rome.
- Paulus te Rome (28:11-31) Twee jaar lang mocht Paulus in redelijke vrijheid zijn werk voortzetten. Daarna is hij bij gebrek aan bewijs vrijgelaten en waarschijnlijk naar Spanje gereisd (zie Romeinen 15:24) en heeft hij een reis gemaakt rond de Egeïsche Zee (zie 2 Timoteüs 4:13 en 20): Voor zover wij weten heeft Paulus zich tot het eind van zijn leven voor de Here God ingezet.

Antwoorden bij les 11:

p.53: Hij roept de Joodse leiders bij zich.

p.54: Tarsus/ Jeruzalem/ Gamaliël Handelingen 22

p.55: Stefanus/ Damascus/ God/ blind/ Damascus/ Ananias/ Antiochië

Sadduceeër: fout
Farizeeër: goed
Romeins burger: goed
Egyptenaar: fout
Griekssprekend: goed
Tuinman: fout
Leerling v. Jezus: fout
Tentenmaker: goed
Geboren in Bethlehem: fout
Jood: goed
In Tarsus geboren: goed

12 Paulus en Petrus

Doelstelling(en)

- De junioren leren de gestalten van Paulus en Petrus te herkennen in de beeldende kunst.

Materiaal

- Eventueel aanvullend illustratie materiaal.
- Foto's van beroemde mensen (zie ook hieronder)

Vorbereiding

- Een goede voorbereiding is vereist. Je zult de stof in het werkboekje zelf moeten beheersen om er iets mee te kunnen doen.

Opening

1. welkom
2. liedje
3. gebed
4. zending

Om te beginnen

- Leg uit wat het doel van deze studie is (zie hierboven).
- Vraag aan de junioren:
  - Wie zijn jullie favoriete zangers, filmsterren, beroemdheden, sporthelden?
  - Geef de gelegenheid om te antwoorden en noteer de namen.
  - Vraag vervolgens heel specifiek: waaraan zou je ..... herkennen als je hem/haar op straat zou tegenkomen?
- De antwoorden die gegeven worden kun je gebruiken in het vervolg, wanneer je de kenmerken van Paulus en Petrus doornemt.

Het gesprek

- Er is geen verhaal vanuit de Bijbel. Wel verwijzingen die afbeeldingen en bijbelsteksten met elkaar in verband brengen. Lees de teksten wanneer dat nuttig of nodig is.

Om af te sluiten

- In het wapen van Jacobus zie je een zaag. Bij Petrus een sleutel. Bij Paulus een zwaard.
- Vraag de junioren welk voorwerp ze in een eigen bedacht familiewapen zouden gebruiken.
- Laat de junioren dat wapen tekenen. Je kunt ook opdracht geven om er echt iets moois van te maken en de wapens volgende week ten toon te stellen.

Tenslotte

1. liedje
2. gebed
3. afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

Bij de voorbereiding kun je gebruik maken van de volgende websites:

<http://religion-cults.com/art.htm>

<http://biblia.com/jesusart/gospels.htm>

http://www.artcyclopedia.com/artists/chagall_marc.html#imagegalleries

<http://www.heqiarts.com/> (bijzonder mooie site)

Antwoorden bij les 12:

p.57: Matteus 16: Petrus en de sleutels.

Matteus 16: Petrus, de haan kraaide en hij verloochende Jezus 3 keer.

Paulus: zwaard.

Hebr. 4:12: Want levend en krachtig is het woord van God, en scherper dan een tweesnijdend zwaard.

p.58: 1. Petrus, 2. Paulus, 3. Petrus, 4. Paulus.

1. Paulus, 2. Petrus, 3. Paulus, 4. Petrus, 5. Petrus, 6. Paulus.

p.59: Petrus

13 Mensen, dieren en dingen

Doelstelling(en)

- Junioren vertrouwd maken met een aantal symbolen in de christelijke traditie en kunst.

Materiaal

- Eventueel ondersteunend materiaal of extra afbeeldingen.

Vorbereiding

- Het is belangrijk dat je de lesstof beheerst en waar nodig de koppeling afbeelding en bijbeltekst hebt bekeken.
- Bestudeer de schilderijen in het werkboek van de junioren ruim van te voren en zorg ervoor dat je de symbolen hebt herkend (zie hieronder voor ondersteuning).

Opening

1. welkom
2. liedje
3. gebed
4. zending

Om te beginnen

- Vertel wat het doel van de studie is.

Het gesprek

- Er is geen verhaal, maar let er wel op dat junioren waar gevraagd de bijbelteksten lezen en deze in verband brengen met de afbeeldingen.
- In het werkboek staat de opdracht om in de laatste vier afbeeldingen symbolen en tekens te herkennen. Wellicht kan de opdracht gezamenlijk worden uitgevoerd.

Ter ondersteuning

Bij schilderij 1 (Hans Memling, Opstanding)

Te herkennen is het vaandel. Op de achtergrond van het middenpaneel staan drie kruisen. Linker paneel is de legende van het martelaarschap van Sebastiaan. Linker paneel verwijst naar de hemelvaart: let op de voeten van Jezus die nog net te zien zijn. (Veel legenden zijn over Sebastiaan persoon verteld. Hij werd in de derde eeuw geboren in Milaan en was soldaat in het leger van keizer Carinus (283-285). Hij was van christelijke ouders en stelde het tot doel om zij die leden onder de christenvervolging te helpen. Na de dood van keizer Carinus werd Diocletianus (284-305) de nieuwe keizer en

onder zijn bewind laaide de christenvervolging weer op. Toen de keizer ervoer dat zijn voorbeeldige soldaat Sebastianus christen was liet hij hem aan een paal binden en met pijlen doorboren, daarna werd hij gegegeld tot de dood er op volgde.)

Bij afbeelding 2 (uit de catacomben)

Te herkennen is de goede herder.

Bij afbeelding 3: het mozaïk

Te herkennen zijn de vissen en broden

Bij afbeelding 4: meisje en engel

Een moderne versie van de aankondiging van de geboorte van Jezus. Maria is in het blauw gekleed. Er staat een lelie op het schilderij. Ze leest uit een boek (de bijbel).

Om af te sluiten

- Leg het volgende aan de junioren voor: stel dat je gevraagd wordt om een symbool te kiezen om op de buitenmuur van jullie nieuwe kerk te plaatsen. Welk symbool zou je kiezen uit de lange lijst in het werkboekje? Kun je vertellen waarom je juist dat symbool zou kiezen?
- Heb je een ander idee? Vertel eens.....
- Maak een tekening van de muur met het symbool.

Tenslotte

1. liedje
2. gebed
3. afscheid

Achtergrondinformatie voor de gespreksleid(st)er

N.v.t.

**Driemaandelijke uitgave van het Kerkgenootschap der
Zevende-dags Adventisten der Nederlandse Unie
Copyright: Afdeling Vorming & Toerusting
Amersfoortseweg 18, 3712 BC Huis ter Heide**